

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

EĞİTİMDE EZBER YÖNTEMİNİN YERİ
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rafet KAYRETLİ

İstanbul

Haziran, 2014

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

EĞİTİMDE EZBER YÖNTEMİNİN YERİ
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rafet KAYRETLİ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul ORAL

İstanbul

Haziran, 2014

JÜRİ ÜYELERİ İMZA SAYFASI

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan-Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Ertuğrul ORAL

Üye Prof. Dr. Hikmet SAVCI

Üye Yard. Doç. Dr. Mehmet Zeki ILGAR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Bülent ARI

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırma, ezber yönteminin eğitim öğretimde kullanıldığını, diğer öğrenme yöntemleriyle nasıl kullanılabileceğini temel alarak yapılmıştır. Ezber yapmanın niteliği (tanım, formül vb.), beyin ve hafıza üzerindeki etkisi üzerinde durularak zekâ düzeylerinin gelişmesindeki katkısına dikkat çekilmiştir. Diğer öğrenme yöntemlerinde olduğu gibi ezber yönteminde de bireysel farklılıkların olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ezberin, sosyal ve akademik düzeyde nasıl kullanılabileceği açıklanmıştır.

Araştırmanın her safhasında bilgi ve tecrübesini esirgemeyen, kıymetli vakitlerini ayıran, değerli hocalarıma ve tez danışmanım muhterem Yard. Doç. Dr. Ertuğrul ORAL'a şükranlarımı sunarım.

Bu araştırma birçok dost ve eğitimci arkadaşların desteğiyle ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmen arkadaşlarıma, benim yetişmemde emeği olan çok değerli hocalarıma, eğitim öğretim hayatımda ayrı bir yeri olan Milli Gençlik Vakfı (Anadolu Gençlik) ve İlim Yayma Vakfı'na gönül verenlere; Şifa-ı Şerif ders grubuna; güzel insan, değerli dost Arif Habil KÖSE'ye teşekkür ederim.

İlkokuldan bu ana kadar manevi desteklerini her zaman üzerimde hissettiğim anne ve babama, GAYRETLİ ailesinin değerli mensuplarına, beni her zaman destekleyen kıymetli eşime, çocuklarıma teşekkür ederim. Bu vesileyle kendilerine bir daha sevgilerimi sunarım.

Rafet KAYRETLİ

ÖZET

EĞİTİMDE EZBER YÖNTEMİNİN YERİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

KAYRETLİ, Rafet

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Ertuğrul ORAL

Haziran- 2014, 77+IX

Bu araştırmada, okul idarecileri ve öğretmenlerinin, ezber yöntemi ile ilgili düşünceleri, yaklaşımları, ezber yöntemini nasıl uyguladıkları incelenmiştir.

Eğitimde ezberin yeri, eğitimcilerin ezber yöntemini kabul düzeyleri, ezber yönteminin akademik ve sosyal hayatta nasıl kullanıldığını belirlemek amacıyla takip edilen yol: Eğitim öğretimde ezber yönteminin öğrenmeye katkı düzeyi, hangi durumlarda kullanıldığı, diğer yöntemlerle nasıl kullanılabilceği, yönetici ve öğretmenlere katkısını belirlemek amacıyla, bu araştırmada tarama modeli kullanılmış olup, var olan durumun betimlenmesine çalışılmıştır.

Çalışma konusuyla ilgili, yurt içinden akademik araştırmalara ve yurt dışında uygulanan öğrenme yöntemlerine dair yapılan yayınlara yer verilmiştir. İstanbul ili evren olarak kabul edilmiş, bu evreni temsil etmesi için Gaziosmanpaşa ilçesinde görevde on (10) yılını dolduran 46 yönetici ve öğretmen örnekleme alınmış olup yarı yapılandırılmış görüşme (mülâkat) yapılmıştır.

Elde edilen bulguların analizleri sonucunda eğitimde ezberin yeri olduğuna dair anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Ezberin, bireysel olduğu, hem sözel hem sayısal alanlarda uygulamaya dönük olarak kullanıldığında öğrenci başarısına katkısının olduğu anlaşılmıştır.

Eğitimcilerin, ezber yöntemini diğer öğrenme yöntemleriyle kısmi veya eşgüdümlü olarak kullanabileceği, konusu, yeri, zamana göre akademik ve sosyal hayatta ezberin uygulanabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ezber, Eğitim, ğrenme, Beyin, Zekâ, Hafıza, Birey, ğretmen, Yönetici

ABSTRACT MASTER THESIS

THE ROLE OF MEMORIZATION METHOD IN LEARNING VIEWS OF TEACHERS AND ADMINISTRATORS

KAYRETLİ, Rafet

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Ertuğrul ORAL

June-2014: 77+XI

In this study, the implementation of the ideas that relates to the method of memorization, attitudes by school administration have been studied.

Situation of memorization in education, acceptable levels of memorization method by educators, the way that determines how to use memorization method in social and academic life:

Contribution level of memorization method in learning in which cases is used, how to use with other methods, in order to determine the contribution of memorization method to the teachers and administrators. We have been used scanning model and studied existing model.

We referred to local academic studies and international publications about learning technics.

Istanbul was taken as an universe and Gaziosmanpasa was taken as its province as it is representing it. Forty six administrators and teachers who have completed ten years in education were taken as samples and were interviewed.

As a result of the research We got significant results that show memorization method has a role in learning.

We understood that memorization method is an individual method and has contribution in learning of numerical and oral lessons.

Finally as a result, memorization method with other learning methods can be used as partial or simultaneously depends on subject, location, time of memorization can be applied in academic and social life.

Key words: Memorization, Education, Learning, Brain, Intelligence, Memory, Individuals, Teachers, Administrators

Bu alışma, elim bir trafik kazası sonucu 6 Őubat 2014'te vefat eden, ehl-i gönöl, kıymetli ablacığım Zahide hanımefendiye ithaf olunur.

Rafet KAYRETLİ

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZETLER	iii
İTHAF	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ	xi
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
Problem.....	1
Problem Cümlesi.....	2
Alt Problemler	2
Amaç.....	2
Önem.....	3
Varsayımlar	4
Sınırlılıklar	4
Tanımlar	5
II. BÖLÜM	7
KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
Beyin ve Öğrenme.....	13
Üst Beyin	13
Alt Beyin	14
Uyarılma ve Dikkat	14
Talamus ve Duygusal Girdilerin İşlenmesi ve İletilmesi	14
Hipokampus ve Bellek	15
Limbik Sistem Yapıları ve Duygusal Durum.....	15
Serebral Korteks ve İşlem Belleği	15
Zekâ.....	16
Duygusal Zekâ	18
Çoklu Zekâ	18

Sözel / Dilsel Zekâ	19
Mantıksal / Matematiksel Zekâ.....	19
Görsel / Uzamsal Zekâ	19
Müziksel / Ritmik Zekâ.....	19
Bedensel / Kinestetik Zekâ.....	20
Sosyal / Bireylerarası Zekâ	20
İçsel / Özedönük Zekâ.....	20
Doğa / Doğacı Zekâ	20
Hafıza.....	22
Duyusal, Kısa ve Uzun Süreli Hafıza (Bellek)	22
Bireyi Tanıma.....	24
Öğrenme Yöntemleri	26
Ezber Yöntemi	29
Ezberle İlgili Görüşler	30
III. BÖLÜM	39
YÖNTEM.....	39
Araştırma Modeli.....	39
Evren ve Örneklem.....	39
Veri Toplama Aracı.....	40
Verilerin Toplanması	40
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	40
VI. BÖLÜM	42
BULGULAR VE YORUMLAR.....	42
Araştırmanın Yapıldığı Okullar	42
Katılımcıların Yaş, Görev Süresi ve Okul Türleri	43
Araştırma Soruları	44
Sorulara Verilen Cevaplar	45
V. BÖLÜM	59
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	59
SONUÇLAR.....	60
ÖNERİLER.....	63

KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....	73
EK 1. Araştırma Talebi Dilekçesi.....	73
EK 2. Valilik Oluru	74
EK 2. Araştırma İzin Belgesi	75
EK 3. Onaylanmış Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	76
EK 4. Araştırma Okul Raporu.....	77

ÇİZELGELER LİSTESİ

Tablo 1. Eski ve Yeni Zekâ Anlayışlarının Karşılaştırılması

Tablo 2. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 3. Görev Süresi Dağılımı

Tablo 4. Görev Yapılan Okul Türü

Tablo 5. Soru 1

Tablo 6. Soru 2

Tablo 7. Soru 3

Tablo 8. Soru 4

Tablo 9. Soru 5

Tablo 10. Soru 6

Tablo 11. Soru 7

Tablo 12. Soru 8

Tablo 13. Soru 9

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Problem

21. yüzyıl insanlık tarihinin en hızlı gelişmelere ve değişimlere şahit olduğu bir dönemdir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye ulaşmanın çok kolay olduğu bu dönemde dahi, insanlık için eğitim ve öğretim vazgeçilmez özelliğini korumaktadır. Geleneksel uygulamaların yanı sıra yeni yöntem ve tekniklerle daha nitelikli fertler yetiştirmek için çok renkli çok yönlü eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir. Buna rağmen, hâlâ eğitim ve öğretimde istenilen seviye ulaşılamamıştır. Öğretmen merkezli, öğrenci merkezli; aktif öğrenme, yapılandırmacı öğrenme; geleneksel ve modern uygulamalar yöntem olarak uygulanmaya devam etmektedir.

Eğitim öğretim çalışmalarında birçok yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Şüphesiz ki bu yöntem ve tekniklerin en kadim olanı “ezber yöntemi/uygulamalarıdır. Günlük hayatımızda ezberin önemli bir yeri bulunmaktadır: İsimler, şehirler, adres ve telefon bilgileri; ibadet uygulamalarındaki okunan dualar, müzisyenlerin sahne performansı, tiyatral oyunlar vb. Ezber, adeta sosyal hayatın en önemli unsuru olmuştur.

Modern eğitim yaklaşımlarını savunanlar tarafından geleneksel uygulamalara, özellikle ezber yöntemine karşı adeta savaş açılmış, ezber yönteminin sorgulamayan, üretmeyen bireyler yetiştirdiği iddia edilmiştir. Elbette ki bunda ezber yönteminin

tam olarak ne olduğu, beynin nasıl çalıştığı, hafızanın ne işe yaradığına dair eksik bilgi ve art niyetli bir bakış açısıyla yapılan yaklaşımlar ve yönlendirmeler etkili olmuştur. Hâlbuki ezber sadece öğrencileri ve eğitimi değil tüm toplumu ilgilendiren bir özelliğe sahiptir. Bu açıdan bakıldığında ezberin insan için ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ezberin eğitimle ilgili boyutunu ele alıp eğitim ve öğretimdeki yeri, okul yöneticilerinin ve eğitimcilerin ezbere yaklaşımı tespit edilmeye çalışılacaktır. Çalışmanın, birey ve toplum hayatında; akademik ve sosyal başarıda fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın temel problemi eğitimde ezber yönteminin yeri, ezber yönteminin diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte kullanılması, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin ezber yöntemi ile ilgili görüşleri ortaya çıkarmaktır. Genel probleme bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

Alt Problemler

1. Eğitimde ezber yöntemi ne düzeyde kullanılmaktadır?
2. Eğitimde ezber yöntemi nasıl kullanılmaktadır?
3. Ezber yöntemi hangi derslerde daha çok kullanılmaktadır?
4. İdareciler ve öğretmenler ezber yöntemini ne sıklıkta kullanmaktadırlar?
5. İdarecilere ve öğretmenlere göre ezber yönteminin öğrenci başarısına etkisi nedir?

Amaç

Bu araştırmanın amacı; okul idarecilerinin ve öğretmenlerin, ezber yöntemi ile ilgili düşüncülerini, ezber yöntemini nasıl uyguladıklarını ortaya koymaktır.

Genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

- 1- Araştırmanın temel gayesi ezber yönteminin öğrenmeye hangi düzeyde katkı

sağladığını ortaya koymaktır.

- 2- Bu çalışma ile ezberleme yönteminin her dönemde öğrenme yöntemi olarak kullanıldığını göz önünde bulundurarak öğrenme hayatındaki yeri tespit edilerek hangi düzeyde bu yöntemin kullanıldığı ve kullanılabilmesine ulaşmaktır.
- 3- Çalışmanın bir diğer amacı da diğer öğrenme yaklaşımları ile ezber yöntemin nasıl harmanlanabileceğini açıklayarak hem öğrenen hem öğretmenlere öğretim ortamlarında faydalanabilecekleri verilerin bir araya getirilmesi amaçlanmaktadır.
- 4- Ezber yönteminin eğitim ve öğretimin planlanmasında; okul yönetimine ve öğretmene katkılarını ortaya çıkarmaktır.

Önem

İnsanoğlu yaşama tutunmaya başladığı ilk zamanlardan itibaren merak duygusunun varlığı ile birlikte bilinmeyi bilmeye, anlamaya çalışmıştır. Her dönem yeni keşiflerle kendini geliştirmiştir. Özellikle ilk zamanların bilgi aktarımı ezber yöntemiyle çoğaltılmış ve kulaktan kulağa aktarılmıştır. Ezber yöntemi hâlâ eğitim öğretimde kullanılan bir yöntemdir.

Gelişen teknoloji ile birlikte yeni öğrenme ve öğretim yöntemleri geliştirilmektedir. Bununla birlikte geleneksel öğrenme ve öğretim yöntemleri de kullanılmaya devam etmektedir. Bu bağlamda yeni yöntemlerle geleneksel yöntemlerin harmanlanması önemli görülmektedir. Geleneksel öğrenme yöntemlerinden biri olarak kabul edilen ezber yöntemini eğitimin içinden söküp atmak imkânsız görünmektedir. Ezberleme bilgiyi hafızada tutmaktır. Bilmenin temelini bildiklerimiz oluşturmaktadır. Yapılacak çalışma ezberin diğer yöntemlerle nasıl harmanlanacağını açıklaması açısından önemlidir.

Bu çalışma, ezber yönteminin diğer yöntemlerle nasıl kullanılabilmesine dair bilimsel çalışmaların yapılmasının yolunu açması bakımından önemlidir.

Ezberin günlük hayatta insani ilişkilerin sürdürülmesi, sosyal ve akademik hayatta bireylere pratik fayda sağlaması ve başarılarının artırılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Varsayımlar

1. Araştırmaya kaynak oluşturan çalışmaların ve uzman görüşlerine dayandırılarak oluşturulacak yarı yapılandırılmış görüşme formunun ezbere ilişkin algıları ortaya koyacak kapsam ve nitelikte olacağı varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya katılacak olan bütün deneklerin görüşme sorularına samimi cevaplar verecekleri varsayılmıştır.
3. Gaziosmanpaşa'dan belirlenecek okul yöneticisi ve öğretmenlerden oluşturulacak örneklem grubunun evreni temsil yeterliliği olduğu varsayılmaktadır.
4. Araştırma konusu ile ilgili olarak taranan kaynak ve belgelerden alınan bilgiler doğru olarak kabul edilecektir.
5. Ezber yöntemini her insanın kullandığı düşünülmektedir.
6. Ezber yönteminin diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte kullanılabilmesi kabul edilmektedir.

Sınırlılıklar

Her araştırmada olduğu gibi yapılacak olan bu araştırmayı da sınırlandıran unsurlar bulunmaktadır. Araştırmanın sınırlılıklarını oluşturan etkenler:

1. Araştırma İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesi ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmada toplanacak veriler İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde belirlenecek olan okul yöneticileri ve öğretmenleri ile sınırlıdır.
3. Araştırma, uzman görüşleri ve belirlenen okullarda meslekte 10 yılını

doldurmuş olan idareciler ve öğretmenlere uygulanacaktır.

4. Ezber yönteminin ezbercilik olarak algılanması araştırmanın sınırlılıklarındandır.
5. Ezberle ilgili oluşturulmuş ön yargılar araştırmanın sınırlılıklarındandır.

Tanımlar

Beyin: Kafatasının üst ve arka kısmının içinde bulunan sinir kütlesi, dimağ, mağz; Akıl, muhakeme kabiliyeti, şuur, fehm; İşlerin ve faaliyetlerin asıl planlandığı ve yürütüldüğü yer, merkez (Doğan, 2011; s. 188).

Hafıza: Görülen, duyulan ve öğrenilen şeyleri zihinde saklama ve hatırlama melekesi (Doğan, 2011; s. 668).

Zekâ: İlişkileri kavrama ve yeni şartlara uyabilme kabiliyeti, dirayet; anlama, öğrenme, kavrama, çözme kabiliyeti; Uyanıklık, zeyreklik (anlayışlı, zeki), feraset; icat, keşif gücü; süratli kavrama gücü (Doğan, 2011; s. 1880).

Okul: Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer, mektep; bir okuldaki öğrenci ve görevlilerin bütünü; ekol (<http://www.tdkterim.gov.tr>).

Yönetici: Yönetme gücünü elinde bulunduran kişi, yöneten kişi, idareci, yürütücü (<http://www.tdkterim.gov.tr>).

Öğretmen: Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, hoca, muallim, muallime (<http://www.tdkterim.gov.tr>).

Öğrenmek: Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; Anlamak, haber almak; tecrübe kazanmak, bellemek, tahsil etmek, sorup anlamak (Doğan, 2011; s. 1352).

Yöntem: Usul, metot, tarz (Doğan, 2011; s.1857).

Ezber: Bir Şeyi, bir metni hafızaya naklederek asılına bakmadan okuyabilecek Şekilde öğrenmedir (Doğan, 2011; s. 511-512).

Ezberleme: Herhangi bir öğrenme konusunu ya da algısal gereçleri daha sonra anımsanacak durumda yineleyerek belleğe yerleştirme (<http://www.tdkterim.gov.tr>).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İnsan hayata gözlerini açtığı andan itibaren öğrenme potansiyeli ile dünyaya gelmektedir. Öğrenme ve bellek bebeklikten ileri yaşlara kadar, sosyal ortamın da katkısıyla gelişimsel eğilimler gösterir. Anne sesinin doğum öncesinde, anne karnında öğrenilmesi, doğduktan sonra ona tepki vermesi; 10 günlük kadar küçük bebeklerin göz kırpma tepkileri vermesi, öğrenme kabiliyetinin daha hayatın ilk anından itibaren insanda var olduğunu göstermektedir (Terry; Çev. Ed. Cangöz, 2011; s. 658).

İnsandaki bu merak unsurunun en üst düzeyde olduğu bebeklik ve çocukluk çağından başlayarak ergenlik, gençlik ve sonraki dönemlere kadar var olan potansiyelin kullanması beklenmektedir. Bireyin içinde bulunduğu aile, okul ve çevre şartları öğrenme potansiyelinin tam olarak kullanımında etkili olmaktadır. Özellikle okul, öğrenme etkinliğinin belli bir program çerçevesinde yapılmasından dolayı ayrı bir öneme sahiptir. Bununla birlikte öğrenme ile ilgili bireyler arası farklılıkların da dikkate alınması gerekmektedir.

Eğitim ve öğretimin her aşamasında yönergelerin kullanımı ve gösterilecek olan performans bir takım plan ve kurallara bağlı olduğunda, disipline edildiğinde daha etkili sonuçlar vermektedir. Eğitimcinin, öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinde, iyi sonuçlara ulaşabilmesi için bazı kavramları her yönüyle bilmesi gerekmektedir. Kavramları açıklamadan önce “kavram” ve “olgu” kelimesini açıklamak yararlı ve gerekli görülmektedir.

Kavram; “insan zihninde anlam kazanan, farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi formu, bir değişkendir; bir sözcükle ifade edilir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Ülgen, 2001; Akt: Küçük, Çepni, Tavşan, 2004; s. 5).

İnsan zihni olayları anlamlandırmada kimi zaman zorluk çekmekte veya farklı anlamlar yükleyebilmektedir. Kimi kavramları bir birine karıştırmak da mümkündür. Kavramları yerinde ve doğru olarak kullanmak gerekmektedir. Kavramlar hayatı anlamlandırmada bireye yardımcı olmaktadır. Kavramları doğru anlamak ve anlatmak bilginin doğru aktarılmasını sağlamaktadır.

Olgular ise herkese göre aynı olan bilgidir. Olgu, iki sözcük veya eylem arasındaki ilişkiyi belirten veya doğadaki varlık ve olayların bütünü olarak açıklanmaktadır. Olgular, değiştirilemez, tartışılmaz ve tek doğru cevabı vardır. Basit gözlemlerin bir ürünü olup, yaşadığımız dünyadan elde edilen verilerdir. Bilimsel olgular, doğrudan gözlenebilir ve istenildiğinde tekrar gösterilebilir özelliklere sahiptirler. Bu özelliklerin her zaman bir bilimsel olguda bulunduğunu iddia etmek doğru olmaz. İstendiğinde tekrar edilebilme özelliğine sahip olmayan bazı olgular da vardır. Bunun yanında, birtakım olgular da doğrudan gözlemlenemeyebilir (Ülgen, 2001; Akt: Küçük, Çepni, Tavşan, 2004; s. 5).

Kolayca anlaşılabilir, kanıtlanabilir ve bilimsel verilere dayanan, herkese göre aynı kabul edilen bilgilerin olgu olduğu kabul edilmektedir. Kavramlar ise değişkenlik özelliğine sahiptir. Yani aynı kelimeye farklı kişiler değişik anlamlar yüklemektedir. Farklı ekol ve felsefi yaklaşımlar olgular ve kavramlar üzerinde tartışmalara devam etmektedir. Çok daha farklı olan bu felsefi tartışmalara girmeden burada yapılacak olan tartışmalar, eğitimle ilgili bazı kavramları kapsamaktadır. Bu kavramların en genel anlamlısı *eğitim ve öğretim*dir. Diğer birçok kavram gibi *öğrenme* de eğitim ve öğretim kavramı içinde değerlendirilmektedir.

İnsanın sosyal yaşamını oluşturduğunu düşündüğümüz bu üç kavramı (eğitim, öğretim ve öğrenme) açıklamak, farklı bakış açılarının ve felsefi görüşlerin tanım ve düşüncelerini tartışmak gerekmektedir.

“Eğitim, bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranışlar meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1974; Akt: Başaran, 1991; s. 17). Eğitim insanları belli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir (Fidan, 2012; s. 4). Gazâlî de eğitimi bir “davranış değişikliği süreci” olarak görmektedir (Çelikel, 2006; s. 3). Eğitim, bireye bilgi, beceri, alışkanlık ve tavırlar kazandırma etkinliğidir. Bu etkileşimin sonunda, kişinin amaçları, bilgisi, davranışları, kültürü, dilek düzeyi ve ahlâk ölçüleri, sosyal ilişkileri gelişir. Birey eğitim yoluyla, kendini daha iyi tanımakta, iradesini kullanarak kişiliğini geliştirmekte, karakterini oluşturmakta, yani kendini gerçekleştirmektedir (Levent, 2008).

Bu tanımlara göre eğitim kavramını incelediğimizde bazı özellikleri öne çıkmaktadır. Eğitim bir zaman dilimi içinde gerçekleşmekte, bir süreç olarak ifade edilmektedir. Diğer bir özellik ise bireyin davranışlarında istendik (kabul gören) yönde davranış değişikliğidir. Davranışlardaki değişiklik ise kasıtlı olarak yapılmaktadır. Bunları bireyin kendi yaşantısı yoluyla yapması esastır. Eğitime kısaca, gelişme ve geliştirme sürecidir, diyebiliriz. Programlandırılmış bir eğitimde ise öğrenci (talebe) bu sürecin en aktif oyuncusudur. Yukarıdaki tanımda “istendik” kelimesinin sahip olduğu anlam, toplum tarafından bireyden yapmasını beklediği, onaylanan ve uygulamasını istediği davranışlardır. Bireyden beklenen; verilmek istenenle bireyin isteklerini göz önünde bulundurmak eğitim sürecinin etkin ve verimli olmasını sağlamaktadır.

“İnsan diğer canlılardan farklı olarak insani özelliklerini eğitimle kazanır, öğrenir (Çelikel, 2006; s. 3).” Burada vurgulanan “insan özellikleri” ifadesi toplumun genel normları ve kabulleri olarak açıklanabilir. Eğitim, planlı ve plansız

olsun öğrenme gerçekleşmekte; insan olmanın gerekleri süreç içerisinde davranışlara dönüşmektedir. Eğitimin daha etkili ve verimli gerçekleşmesi için belli bir program dâhilinde yapılması, öğrenmenin planlanması kaçınılmazdır.

Öğretme ve öğrenme faaliyetlerini içine alan öğretim, özellikle *okul, öğrenci ve öğretmenin* merkezinde yer almaktadır. Tüm faaliyetleri bütüncül olarak gerçekleştirebilmek için bu sacayağına ihtiyaç vardır. Öğretim zaman ve mekân yönüyle sınırlıdır. Eğitim ise zaman ve mekân yönüyle sınırlı olmadığı için daha genel bir kavramdır.

“Öğrenme, bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişmesidir (Senemoğlu, 2012; s.4).”

Öğretimin en önemli iki unsuru *öğrenme ve öğretme*dir. Öğrenme, bireyde kendi yaşantısı yoluyla davranışlarında kalıcı izli değişme meydana getirmesidir. Öğrenmenin oluşabilmesi için davranışlardaki değişimin nispeten sürekli olması, yaşantı sonucunda olması, yorgunluk, hastalık, ilaç gibi etkenlerle olmaması, sadece büyüme sonucu olmaması gerekmektedir (Kaptan, Çakan, Arsal, Alkan, 2004; s. 24).

Burada iki tanım öne çıkmaktadır: *yaşantı ve davranış*. Yaşantı, kişinin diğer bireylerle kurduğu etkileşimdir. Davranış ise insan organizmasının dışarıdan gelen uyarıcılara karşı verdiği tepkidir. Öğrenme ürünü olan davranışlar, yaşantı sonucunda gerçekleşir (Kaptan ve diğerleri, 2004; s. 24).

Öğrenme ile ilgili yapılan başka bir tanım ise “Öğrenme, insan organizmasının var olan gizil güçlerini ve performanslarını geliştirmek için gereklidir. Bebek ya da çocuk doğasından getirdiği türe özgü davranışsal yeteneklerini gizil güçlerini başkalarının ona ulaştırdığı öğrenmelerle daha da geliştirir (Topses, 2003; Akt: Ordu, 2005; s. 19).”

Gizil güçlerin ortaya çıkarılmasında ve bireyin performansını geliştirmesinde öğrenmenin çok önemli etkisi vardır. İnsan öğrenme becerisini kullanarak kendini daha iyi geliştirmekte ve yaşamında daha iyi performans sergilemektedir. Gizil güçlerin harekete geçirilmesi öğrenmeyi sağlamaktadır. Gizil güçlerin harekete geçirilmesinde, öğrenme heyecanının sürdürülmesinin sağlanması için bir rehberin olması kaçınılmazdır.

“Öğretme, öğretmen tarafından, hedeflenen davranışları öğrencilere kazandırmak için düzenlenmiş yaşantılar sürecidir” (Başaran, 1991; s. 136).

Öğretme süreci önceden belirlenmiş hedeflerin gerçekleştirilmesi için önemlidir. Öğretici konumunda olan ile öğrencinin etkileşim içinde bulunduğu öğretme süreci hedef davranışların kazanılmasında etkin bir özelliğe sahiptir. Burada kullanılacak yöntem ve teknikler öğretme sürecinin niteliğini artırmaktadır.

İnsan yaşamının pek çok alanında olduğu gibi eğitimde de plansızlık söz konusu olamaz. Planlama, geleceğe yön veren ve görselleştirmeye yarayan bir süreçtir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenli ve verimli bir biçimde yürütülmesi ancak planlı bir çalışma ile mümkün olabilecektir (Ed. Doğanay, 2007; s. 385).

Eğitim programları ve planları eğitim öğretim faaliyetlerinin verimli olması için gerekmektedir. Plansız yapılan eğitim çalışmalarının sonucu başarısızlıkla sonuçlanmaktadır.

Öğrenme içinde bulunan bireyi isteklendirmenin birinci yolu ona bir hedef göstermektir. Hedef davranışların kabul edilebilir olması gerekmektedir. Hedef, yetiştirilecek bireylerde bulunmasını uygun görülen, eğitim yoluyla kazandırılabilir istendik özelliklerdir (Kaptan ve diğerleri, 2004; s. 87).

Eğitim ve ğretim kurumlarında yetiştirilecek olan bireyler için belirlenen hedefler, ülkenin istikrarı ve genel hedeflerin gerçekleşmesine yöneliktir. Ayrıca eğitim kurumlarında planlanan özel hedefler verimli, alışkan, saygılı bireylerin yetişmesini sağlamaktadır.

Eğitim, hayatın bütününü kapsayan bir anlama sahipken, ğretim belli bir zamana ve mekna bağlıdır. Eğitim ve ğretim faaliyetlerinin sağlıklı olarak işleyebilmesi için hedefleri ve ilkeleri belirlenmiş bir eğitim programı olması gerekmektedir. Temel kavramlar, yerli yerine oturtulmazsa veya bazı kavramlar göz ardı edildiğinde eğitim ve ğretim amacına ulaşmamakta, istenilen öğrenme gerçekleşmemektedir.

Öğrenmede etkililiğin sağlanmasında öğrenme aşamalarının aktif olması gerekmektedir. Öğrenenler, ğrenme süreçlerinde ğretim materyallerini etkin olarak kullandığında, diğer öğrenenlerle paylaştığında daha iyi öğrenme gerçekleşmektedir (Celep, 2009; s. 127).

ğrenme hem odaklanmış hem de çevresel algılamayı gerektirir, öğrenme bilinç ve bilinçdışı süreçleri kapsar, öğrenme zihni zorlayan etkinliklerle artmakta, tehditle engellenmekte ve her beyin eşsizdir (stnoğlu, 2007; s. 467).

ğrenme, kişiden kişiye farklılık gösteren, karmaşık bir süreç olduğu bilinmektedir. Peki, bütün yönleriyle keşfedilememiş olan beyinde öğrenme nasıl meydana gelmektedir? Bütün yaşam faaliyetlerini düzenleyen, organize eden, uygulayan beyin nedir; nasıl çalışır? Bunu anlayabilmek için beynin ne olduğu, nasıl çalıştığı gibi temel bilgileri ve bununla ilgili yapılan bilimsel araştırmaları karşılaştırmak gerekli görülmektedir.

Beyin ve Öğrenme

İnsanın en önemli organı şüphesiz beyindir. Beyindeki sinir hücreleri dışarıdan gelen mesajı sinaptik bağlantı şeklinde kaydetmektedir. Beyin, vücut ağırlığının %2'sini teşkil eder, aldığımız oksijenin %25'ini kullanmaktadır. İnsan beyinde 100 milyardan fazla hücre olduğu düşünülmektedir. Prof. Manfred Spritzer'in tespitlerine göre ise beyin, 100-120 milyon nöron ve nöronlar arası trilyonlarca sinaptik bağlantı kurma yeteneğine sahiptir (Kavaklı, Saygılı, Akben, 2011; s.12, s.29, s.143). “Bu ceviz görüntüsündeki organ, 85 yıllık bir süre boyunca saniyede 600 birimlik bilgiyi hafızamıza kaydedip işlemek ve programlamak kapasitesine sahiptir. Bu da dakikada 3.600, saatte 2.160.000 ve günde 51.840.000 bitlik bilgi demektir (Bentley, 1999; Akt: Sezik, 2003; s 31).”

Beyin pek çok işlevi aynı anda yapmaktadır. Beyin kalıpları algılamaya planlanmıştır. Duygu ve biliş birbirinden ayrılmaz, beyin parça ve bütünü aynı zamanda algılamaktadır (Üstünoğlu, 2007; s. 467).

Beynin sınırlarını çizmek imkânsız görünmektedir. Beyni tanıyabilmek için elbette bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bilgi elde etmek öğrenmeye bağlıdır. Öğrenme ise beyinde gerçekleşmektedir. Beyni ve kimi bölümlerini tanımak beyinde yürütülen öğrenme sürecini, faaliyetlerini daha kolay algılamamızı sağlayacaktır.

İşlevleri yerine getirme şekli dikkate alındığında, beyin iki düzeyde ele alınmaktadır.

- a. **Üst beyin düzeyi:** Üst düzey bilinçli işlevlerin oluşmasına katılır. Kendi içinde sağ beyin ve sol beyin olarak ikiye ayrılmaktadır. Entelektüel bir alan olma özelliğine sahiptir.

- b. **Alt beyin:** Organizmanın hayatta kalabilmesi için gerekli olan bilinç dışı işlevleri yerine getirir.

Öğrenme de dâhil olmak üzere beyin herhangi bir bilinçli işlevi, üst ve alt beyin düzeyinde bulunan ve farklı işlevler için uzmanlaşmış birden fazla yapının eş zamanlı katılımı ile yerine getirir (Carola, Harley, Noback, 1990; Guyton, Hall, 1996; Akt: Gülpınar, 2007; s. 5-6).

Beyin faaliyetleri çok karmaşık süreçleri kapsamaktadır. Yapılan bilimsel çalışmalar beynin kapasitesini, tüm özelliklerini açıklayabilmiş değildir. Önceleri bir bilgisayara benzetilen beyin daha karmaşık çalıştığı ve duygulara sahip olduğu herkes tarafından bilinmektedir.

Öğrenen, bilgiyi kaydeden, geçici ve kalıcı bellekte saklayan; sorgulayan düşünen, araştıran, üreten, çalıştıkça güçlenen bir yapıya sahiptir. Beyin için belki de en önemli faaliyet öğrenme, bilgiyi elde etme sürecidir. Öğrenme sürecine katılan önemli beyin yapıları ise şunlardır:

Retiküler Aktive Edici Sistem (RAS), Uyarılma ve Dikkat

Uyuma, uyanıklık ve dikkat gibi uyanıklık düzeyi ile ilgilidir. (Carola, Harley, Noback, 1990; Guyton, Hall, 1996; Akt: Gülpınar, 2007; s.6-7).

Talamus ve Duyusal Girdilerin İşlenmesi ve İletilmesi

Talamus kendine gelen duyuşal sinyalleri zaman ve uzay koordinatlarında çözümlenerek kortekse gönderir. Dikkatin zihinsel bir etkinliğe yönlendirilmesi ve uzun süreli bellek deposundaki bilgilerin taranması gibi önemli rollere sahip olan talamus, duyuşal mesajların kortekse geçmesini belirleyen kontrol kapısı gibi çalışmaktadır (Guyton, Hall, 1996; Zeman, 2006; Akt; Gülpınar, 2007; s. 7).

Hipokampus ve Bellek

Kısa süreli belleğin birleştirilmesi ve güçlendirilmesinde rol alan hipokampus kendisine gelen sinyallerin bir kısmını çeşitli ölçütlerle karşılaştırarak, kısa süreli bellekten orta veya uzun süreli belleğe taşır. Bu yapı, limbik sistem, duyuşal korteks ve duyuşal bütünleşme alanları başta olmak üzere, sağ ve sol korteksin bütün alanları ile ilişki içinde olan tek yapıdır. Bu hipokampuse gelen mesajın ne kadar işlenmiş mesaj olduğu ve yine aynı zamanda beyne giren yeni bir bilginin, ne kadar çok bilgi ile karşılaştırılarak zengin bir bağlamda işlendiğini gösterir (Guyton, Hall, 1996; Akt: Gülpınar, 2007; s. 7-8).

Hipokampus kısa süreli bellekten aldığı bilgileri kodlayıp anlamlandırarak, ilgili kortikal bölgelere, depolanmak üzere gönderir (Carola, Harley, Noback, 1990; Guyton, Hall, 1996; Akt: Gülpınar, 2007; s.8).

Limbik Sistem Yapıları ve Duyuşal Durum

Limbik sistem, bilinçdışı duyuşal davranışları ve güdüleri kontrol eden, bunları düzenleyen sinirsel ağları ifade eder. Limbik sistem yeni bir uyarının işlenmesine katılarak, bu bilginin pekiştirilip uzun süreli bellekte saklanmasında rol alır (Carola, Harley, Noback, 1990; Guyton, Hall, 1996; Akt: Gülpınar, 2007; s. 8).

Serebral Korteks ve İşlem Belleği

Üst düzey bilinçli karmaşık işlevleri yerine getirmek üzere uzmanlaşmış serebral (sağ ve sol üst beyin) kortekste, motor korteks, duyuşal korteks ve bütünleşme alanları olmak üzere üç farklı işlevsel alan vardır (Guyton, Hall, 1996; s. 733-747; Zeman, 2006; Akt: Gülpınar, 2007, s. 8).

Serebral kortekste bulunan bütünleşme alanlarında, birçok yerden alınan bilgiler ile “işlem belleği” denen geçici bellekler oluşturulur. Özellikle ön lobda

farklı tipte geçici belleklerin saklandığı bölgeler vardır. İnsanlar bu geçici bellek parçalarını birleştirerek; düşüncelerini şekillendirir, gelecek için planlar yapar, duyuşsal uyarınlarla alınan bilgileri tartar, yanıtlar oluşturur veya yanıtı uygun zamana ertelerler. Ayrıca motor eylemlerin sonuçlarını gerçekleştirmeden değerlendirir; bütün bilgi kaynakları arasında bağlantı kurarak karmaşık matematiksel, hukuki ve felsefi problemleri çözer; davranışlarımızı ahlâki ölçüler içinde kontrol ederler (Gülpınar, 2007; s. 9-10).

Beynin sağ ve sol üst beyin özelliklerini isimlendirmede şu ifadeler de kullanılmaktadır: “Rasyonel beyin, bilinçli beyin, yeni beyin, entelektüel beyin, (Sezik, 2003; s. 18).

Yapılan, yapılmakta olan, yapılacak olan düşünce faaliyetlerinin tamamı beyinde gerçekleşmektedir. Beyin işlevlerinin durması, hayatın durması demektir. En basit veya küçük kas hareketinden insan organizmasının en karmaşık faaliyetlerinin tamamı beyinden yönetilmektedir. Beyin, aklın ve idrakin merkezidir. Beynin sahip olduğu kapasite tüm yönleriyle açıklanamamış; açıklanan kısmı ise tam olarak kullanılamamaktadır. Beyinle ilgili temel bazı bilgilere ulaştıktan sonra öğrenmenin gerçekleşme süreçleriyle bağlantılı olan zekânın tanımlanması, açıklanması kaçınılmazdır.

Zekâ

İnsanın diğer varlıklardan ayıran en temel özelliği akıl sahibi olmasıdır. Akıl, genellikle insanların zekâ düzeyini ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. Akıl; düşünme, anlama, kavrama, idrak etme, karar verme ve önlem alma yetenekleridir. Akıl aynı zamanda muhakeme ve bilgi elde etme gücü olarak da tanımlanabilir. Düünden bugüne insanlığın sahip olduğu değerler aklın ürünüdür. Akıl üretken bir yapıya sahiptir. Zekâ, gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamıdır. Akıl sabit değil, aksine insan hayatının sonuna

kadar artabilen ve gelişebilen bir yetenektir. Akıl, makine, bilgisayar, yazılım veya başka bir yolla taklit edilemez, hayvanlar ne kadar terbiye edilirse edilsin akıl transfer edilmez. Her insan doğuştan belirli bir zekâyâ sahiptir. Zekâ belirli bir konuda çalışılarak, öğretilerek, eğitilerek edinilen bilgi ve birikimlerle, deneyimlere dayalı becerilerle geliştirilebilir. Âni olarak gelişen bir olaya uyum sağlayabilme, amaca uygun hareket etme, çevreye uyum sağlayabilme, anlama, çözümlenme, öğrenme, beş duyunun, dikkatin ve düşüncenin yoğunlaştırılması zekâ ile gerçekleştirilebilmektedir (Elmas, 2003; Akt: Şahin, 2007; s. 1).

Thurstone, zekânın birçok yeteneğe, farklı bölümlere ayrılabilceğini belirtmektedir. Zekâyı tanımlamak için sözel anlayış ve matematiksel işlem yeteneği gibi yedi faktöre de dikkat çekmektedir. Bu etkenler: sözel anlayış, kelime, matematiksel sayı, hafızaya alma, ezberleme, algısal hızlılık ve kavramdır (Stones, 1989; Akt: Arı, Gençdoğan, Sarı, Başaran, Yılmaz, Şeker, 2002; s. 68).

Zekâyı tam anlayabilmek için zihin kavramına değinilmesi gerekmektedir. Zihin, insanın doğumundan içinde bulunduğu ana kadar duyu organları ile elde ettiği bilgiyi edinme, işleme, değerlendirme becerisi; gelen bilgiyi anlamak ve bunun karşılığını ya davranış ya da fiziksel bir durum olarak hayatına yansıtmaktır (Sezik, 2003; s. 43). Beyin sağlımız gibi zihin sağlımız da önemlidir. “ Nasıl ki sağlıksız bir beden çekici değilse, sağlıksız bir zihin de çekici değildir. Hatta daha kötüdür (Savant, 1998; Akt: Sezik, 2003; s. 50). Zihni canlı tutmak öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Zihin ve zekâ çoğu kez bir biriyle karıştırılmaktadır.“ Zekâ, bilincin öğrenme, anlama, problem çözme, çözüm üretme, bilinenlerden yararlanarak bilinmeyenleri ortaya çıkarma gücü ve zihinsel yetenekleri kullanabilme özelliğidir (Sağlam, 1997; Akt: Sezik, 2003; s. 65).

Öğrenme, temel olan var olan kapasiteyi kullanabilme becerisidir. İnsanlardaki zekâ düzeyleri farklılık göstermektedir. Zekâ yaklaşımlarını incelemek, bireyler arası farklılıkları anlamamıza yardımcı olacaktır.

Duygusal Zekâ

Duygusal (EQ) zekâ sahiplerinin gayret, azim, fedakârlık, kendine ait değerler ve iletişim becerilerini iyi kullanması başarıya etki etmektedir. “Duygusal zekâ kavramı, kişinin zeki olması için sadece sayısal yeteneklerin yeterli olmadığını, bunun yanında bazı duygusal becerilerin de bulunması gerektiğini kabul ettirmiştir (Sezik, 2003; s. 71). Stephen Covey Duygusal Zekâ ile birlikte zekâyı dörde ayırmıştır. Ruhsal Zekâ, insanın manevi tarafına değinmektedir. Zihinsel Zekâ, öğrenme yetenekleri ve kabiliyetleri ifade etmektedir. Bedensel Zekâ ise motor hareketlerdeki beceriler olarak tanımlanmaktadır (Covey, 2005; Akt: Kavaklı, 2011; s. 73-89).

Çoklu Zekâ

Zekâ yaklaşımları arasında en fazla tartışılan “Çoklu Zekâ” kuramıdır. Gardner’in geliştirdiği bu kuram yayınlandığında ciddi tartışmalara yol açmış zekâ üzerine yeni çalışmaların yapılmasına da katkı sağlamıştır. “Çoklu Zekâ Kuramını geliştiren Gardner, klasik zekâ tanımlarının dışına çıkarak zekâyı; bir kişinin bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme veya günlük ya da mesleki hayatında karşılaştığı bir problemi etkin ve verimli bir şekilde çözebilme yeteneği olarak tanımlamakta ve her insanda potansiyel olarak en az sekiz zekâ alanı olduğunu belirtmektedir (Oral, 2004; Akt: Baş, 2011; s. 15).”

“Armstrong çoklu zekâ kurmanın dayandığı temel fikirleri şöyle özetlemektedir:

- 1- Her insan, çeşitli zekâ alanlarının tümüne sahiptir. Ancak her insanda var olan bu alanlar değişik düzeylerde olabilmektedir.
- 2- Her insan, çeşitli zekâ alanlarından her birini yeterli düzeyde geliştirebilir.

3- Çeşitli zekâ alanları, genellikle bir arada ve karmaşık bir yapıda çalışırlar” (Gürkan, 2001; Akt: Öztürkmen, 2006; s. 25).

Gardner “Çoklu Zekâ Kuramı”nı ortaya attığında, ilk önce “yedi zekâ alanının varlığından söz etmiştir. Daha sonra Gardner (1999), yazmış olduğu (Zekâlar Yeniden Şekillendi) adlı eserinde orijinal “yedi zekâlar” listesine bir “sekizinci” zekâ alanını daha eklemiştir. O halde, Gardner’ın ortaya atmış olduğu bu sekiz zekâ alanının isimleri şu şekilde sıralanabilir:

Sözel / Dilsel Zekâ

Genelde sözcüklerle yakından ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır. Kelimeler çok önemlidir.

Mantıksal / Matematiksel Zekâ

Genellikle mantıksal ve sayısal işlerle ilişkili olarak ortaya çıkmaktadır.

Görsel / Uzamsal Zekâ

Şekillerle, resimlerle, çizimlerle renklerle, görsel imgelerle yakından ilişkilidir. Öğrencinin görme duyusuna hitap etmektedir. Görme duyusunun etkili olduğu durumdur.

Müziksel / Ritmik Zekâ

Seslerle, melodilerle, ritimle vb. çok yakından ilişkili bir zekâ alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bedensel / Kinestetik Zekâ

Hareketlerle ilişkilidir. Yapılacak etkinlikler de hareketle ilgilidir. Öğrencinin vücut birimlerini kullanmasıdır.

Sosyal / Bireylerarası Zekâ

Birlikte iş yapabilme anlamına gelmektedir. Yapılacak olan tüm etkinliklerin öğrencilerin bir arada iş yapabilmelerine yönelik olmasına dikkat edilmelidir.

İçsel / Özedönük Zekâ

Öğrencinin kendi başına, bireysel olarak yapacakları işlerle ilişkilidir. Yapılacak her etkinlikte öğrencinin görüşlerine yer vermek önemlidir.

Doğa / Doğacı Zekâ

Doğa ve çevre ile yakından ilişkili olmakla beraber; yapılacak olan etkinliklerinde de doğaya ve doğal olaylara yer vermektedir (Baş, 2011; s. 24-25-26).

Çoklu Zekâ anlayışının, bireyi ön plana çıkaran bir yaklaşım olduğu görülmektedir. İnsanda bulunan bu farklı zekâ türleri bireyin değişik alanlarda başarılı olmasını sağlamaktadır. Kişi birden fazla zekâ türüne sahip olabilmektedir. Tabii bu zekâ düzeyleri arasında farklılıklar gözlenebilmektedir. Birbirinden farklı olan zekâ düzeyleri bireyler arasında da değişiklikler göstermektedir. Eğitim öğretim sürecinde bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması, bireyin merkeze alınması gerekmektedir.

Farklı kültür ve çevrelerde yaşama gözlerini açan birey, çevreden kaynaklanan özelliklere de sahip olabilmektedir. İyi imkânlarla sahip, sanat ve kültür çevrelerinde büyüyen bireyler farklı sanat dallarını deneyerek, tecrübe ederek daha

erken yaşlarda değişik alanları tanıma fırsatı bulmaktadır. Bu tür imkânlar kişiye zekâ çeşitlerini değişik alanlarda geliştirme fırsatı sunmaktadır. Gençlerin çoğunun ebeveynlerine bakarak meslek tercih etmesi çevrenin etkisiyle kendisini o alanda daha bilgili ve yetenekli olduğunu düşünmesinden kaynaklanmaktadır.

Zekâ üzerinde yapılan yeni çalışmalar insanın değerini, özelliklerini tanımamız, anlamamız bakımından önemli görülmektedir. Zekâ bir muamma değil derinliğine indikçe yenilikleri keşfedilen bir okyanustur. Bu bağlamda geleneksel ve yeni zekâ anlayışlarının kısaca karşılaştırılmasını yapmamız zekâyı anlamlandırmamızın daha net olmasını sağlayacak, farklılıkları görmemizi sağlayacak, bilmediklerimizin kapısını aralayacaktır.

Tablo 1. Eski ve Yeni Zekâ Anlayışlarının Karşılaştırılması

Geleneksel Zekâ Anlayışı	Zekâyâ İlişkin Yeni Anlayış
Zekâ doğuştan kazanılır, sabittir ve bu nedenle asla değiştirilemez.	Bir bireyin genetik olarak kalıtımla birlikte getirdiği zekâ kapasitesi iyileştirilebilir, geliştirilebilir ve değiştirilebilir.
Zekâ, niceliksel olarak ölçülebilir ve tek bir sayıya indirgenebilir.	Zekâ herhangi bir performansta, üründe veya problem çözme sürecinde sergilendiğinden sayısal olarak hesaplanamaz.
Zekâ tekildir.	Zekâ, çoğuldur ve çeşitli yollarla sergilenebilir.
Zekâ gerçek hayattan soyutlanarak (yani, belli zekâ testleri ile) ölçülür.	Zekâ, gerçek hayat durumlarından veya koşullarından soyutlanamaz.
Zekâ, öğrencileri belli seviyelere göre sınıflandırmak ve onların gelecekteki başarılarını tahmin etmek için kullanılır.	Zekâ, öğrencilerin sahip oldukları gizli güçleri veya doğal potansiyellerini anlamak ve onların başarmak için uygulayabilecekleri farklı yolları keşfetmek için kullanılır.

(Şaban, 2004; Akt: Baş, 2011; s. 14).

Zekâ üzerinde yapılan çalışmalar kendimizi daha iyi tanımamıza, her insanın algı noktalarının eşit olmadığını görmemizi sağlamıştır. Zekâsı, bir birinin aynı olmayan insanların, hafıza yönüne de dikkat çekmek gerekmektedir. Hafıza zekâ ilişkisi beyinde gerçekleşen öğrenmenin yönlerini açıklamaktadır.

Hafıza

Hafıza ve bellek kavramları çoğu zaman karıştırılmakta bazen de birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Weiss (1993), “belleği geçmiş deneyimleri tekrar bilinç düzeyine çıkarma ya da canlandırma süreci; hafızayı ise bilgi ve hayal deposu olarak tanımlamaktadır” (Weiss, 1993; Akt: Sezik, 2003; s. 112-113).

İnsan hafızasıyla yaşamakta, hayattan tat almaktadır. Dünden bugüne getirdiklerimiz hayata tutunmamızı sağlamaktadır. Yaşamın kendisi hafızadır. Tepkilerimiz hafızamızdaki birikimlerce yönlendirilmektedir. Sahip olduğumuz birikimleri kullanarak hem bugün hem de gelecek için kararlar alınmaktadır. Aslında kişiliğimizi, değerlerimizi, kim olduğumuzu bile hatırladıklarımıza borçluyuz, bir bakıma aslında insan hafızadan ibarettir (Karaçay, 2010; s. 46).

Duyusal (Anlık), Kısa ve Uzun Süreli Hafıza (Bellek)

Hafıza (bellek), öğrenilen bilgi ve davranışların işlendiği en önemli unsurdur. Bazı bilgiler hayat boyunca korunurken bazı bilgiler ise kısa bir zamanda kaybolup gitmektedir.

Duyusal (anlık) bellek, çevreden gelen uyarıcıların duyu organlarını etkilemesi ve sinir sistemine iletilmesidir. Gelen uyarıcılar duyu organları aracılığı ile yani görme, duyma, dokunma, koku alma ve tatma ile alınmaktadır. Dikkat

edilerek elde edilen ve algılanan girdiler daha gelişmiş işlemler için kısa süreli belleğe aktarılmaktadır (Subaşı, 2004; Shunk, 2009; Akt: Kırdök, 2014; s. 498).

Hafızanın nasıl meydana geldiği hususunda bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan bu çalışmalarda kısa ve uzun süreli hafızanın nasıl meydana geldiği açıklanmaktadır. Hafızanın oluşumu iki sinir hücresi arasındaki iletişim bağının gücünde odaklanmaktadır. Bu güç, oluşan hafızanın kısa süreli mi yoksa uzun süreli mi olacağını da belirlemektedir. Eğer iki sinir hücresi arasında belli bir uyarı açısından sadece bir defa iletişim gerçekleşmişse, onunla ilgili olan hafıza da kısa süreli olmaktadır. Eğer belli bir uyarı iki sinir hücresi arasında defalarca iletiliyorsa bu iki sinir hücresi arasındaki bağlantı, yani sinaps, giderek güçlenmekte ve sonuç olarak uzun bir süre devam ederek fiziksel bir yapı değişimi gerçekleşmektedir. Bu süreç hafızanın uzun süreli olmasını sağlamaktadır (Karaçay, 2010, s. 49). Laboratuvarda yapılan deneyler bilginin tekrar edilmemesi durumunda kısa süreli bellekte 15 ile 30 dakika süreyle muhafaza edilebildiği sonucunu ortaya koymaktadır. Belleğe eklenen bilgiler yer değiştirdiğinde sonradan gelen yeni bilgiler kısa süreli bellekte önceden gelmiş olan bilgileri unutmaya yol açar. Kısa süreli belleğin en önemli görevlerinden birisi, bilginin muhafaza edildiği uzun süreli belleğe yeni bilgilerin aktarılmasına aracı olmaktır. Özellikle tekrar yöntemi bilginin uzun süreli bellekte kodlanması için kısa süreli bellekte daha uzun süre tutulmasını sağlamaktadır (Treey; Çev. Ed. Cangöz 2011).

Belleğini güçlendirmiş kişiler için Olağanüstü Bellek (mnemonist) ifadesini (ifadesi) kullanılmaktadır. İnanılması güç, çok etkileyici bir hafızaya sahip insanların olduğu ve bunların kimisinin rakamları ve dilleri hatırlamada, bazılarının ise Kur'an ve İncil ezberleyerek bu bellek çeşidini gösterdikleri açıklanmaktadır.

Beyin, zekâ ve hafıza ile ilgili temel bilgileri irdelerken özellikle bireyler arası farklılıkların olduğu görülmektedir. İnsanın, duygularını, hayallerini, yetenek ve kabiliyetlerini bilmek, tanımak sosyal ilişki ve iletişimlerde; öğretmen–öğrenci

ilişkisinde önemli görülmektedir. Kişilerin farklı taraflarını genel hatlarıyla irdelediğimizde, bireylerin farklılıklarının önemini açıklamaktadır.

Bireyi Tanıma

Tanınmak ve tanımak insanlar arası iletişimin, sosyal paylaşımın olmazsa olmazıdır. Kişi psikolojik olarak da tanınmak ister. İnsanlarla iletişim kurarken, herhangi bir iş, ortaklık kurarken karşı tarafı tanımaya ihtiyaç duyar. Tanımda temel olarak fiziki özellikler değil, duygu ve düşünceler dikkate alınmaktadır. Tanınmakta sadece karşı tarafı değil kişinin kendi yetenek ve kabiliyetlerini bilmesi, tanınması da önemlidir. Tanınma ve tanınmanın en önemli olduğu yerlerin başında okul, yani eğitim öğretim kurumları gelmektedir. Eğitimde, rehberlik yoluyla öğrenciyi tanımanın amacı; bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarmak ve her bireyin bu farklı özelliklerini oluşturan taraflarını sürekli ve bütün halinde gelişmesine yardım olanağı sağlamaktır (Yeşilyaprak, Güngör ve Kurç, 1996; Akt: Taner, 2005; s. 1).

Her birey özeldir. Fiziksel ve ruhsal açıdan hiçbir insan diğerinin aynısı değildir. Hatta aynı anne ve babadan dünyaya gelmiş olan kardeşler dahi bu özelliktedir. Kendini tanıyan kişi etkileşim içinde olduğu az veya çoklu ortamlarda (seminer, konferans, ders vb) özgüveni göstermekte, kendini ifade edebilmekte ve okul, iş ve sosyal hayatta başarıyı, mutluluğu yakalayabilmektedir. İnsanın kendi için hissettikleri ile dışarıdan birinin görüş ve düşünceleri çok farklıdır. Bu bağlamda bireyleri tanımanın en önemli özelliği özellikle eğitimcilerin öğrencileri tanımaları, onlara sahip olup da farkında olmadıkları ilgi alanı, yetenek ve kabiliyetlerini göstermek, farkındalık oluşturmak için önemlidir. Öğretmenlerin belki de en önemli görevi, öğrencinin kendisini tanımasına, pozitif taraflarının açığa çıkarılmasına katkıda bulunmaktır.

Bireyi tanıma, ailesi, aile ilişkileri, sosyal ve ekonomik durumu; fiziki ve ruhsal gelişimi; eğitim ve başarı durumu, öğrenme kabiliyet ve yetenekleri vb. alanlardan oluşmaktadır (Bakırcıoğlu, 1997; Akt: Taner, 2005; s. iii).

Öğretmenin ne öğrettiği, nasıl öğrettiği; öğrencileri ile sağlıklı iletişim ve etkileşim içinde olması, öğrencilerini içsel olarak ne kadar tanıdığı, beklentilerine ne ölçüde yanıt verebildiği önemlidir (Demirbolat, 2003; Akt: Aktepe; 2004, s.1).

Öğretmen öğrencisini her yönüyle tanımalıdır. Kendisinin ne tür özelliklere sahip olduğu bilinmeyen bir çiçek, bahçıvanın elinde heder olacaktır. Öğrencinin tanınmadığı bir eğitim kurumundan eğitim öğretimin sağlıklı olması beklenmemelidir. Üzerinde durulması gerek husus müfredatın bitirilmesi değil öğrencide davranış değişikliğinin meydana gelmesidir. Öğrencilerin sorunlarını ve gereksinimlerini bilmeden öğrenmeyi sağlamak olanaksızdır. Öğrencinin, biliş, duyuş, kavrayış ve motor davranışlarını, özelliklerini tanımak gereklidir. Ayrıca öğrenci grubunun, zekâ farklılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır. Bebeklik, çocukluk, gençlik ve yaşlılık dönemlerinde kişinin sahip olduğu kabiliyetler değişiklik göstermektedir. Öğrenmede yaş farklılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır. Kişinin maddi ve manevi gelişimleri, psikolojik durumu; kızlar ve erkekler arasındaki cinsiyet farklılıklarına dikkat edilmelidir. İnsanın ruhsal, duygusal ve temel ihtiyaçları karşılanmadan kazanması gereken davranışların oluşması beklenmemelidir. Öğrencinin nasıl bir kimlik gelişimi içinde olduğunu bu süreçler olumlu olarak sonuçlandıracaktır (Başaran, 1995; Rozan, 1987; Akt: Aktepe, 2004; s. 15-16).

Bu çerçevede öğretmen aşağıdaki yeterlilikleri gösterir:

1. Öğrencilerin fiziksel özelliklerini tanıma,
2. Öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerini tanıma,
3. Öğrencilerin grup ilişkilerini tanıma,
4. Öğrencilerin zihinsel özelliklerini tanıma,
5. Öğrencilerin duygusal özelliklerini tanıma,

6. Öğrencilerin psiko-motor özelliklerini tanıma,
7. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini belirleme,
8. Öğrencilerin öğrenme stilini tanıma,
9. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini gözleme,
10. Öğrenciyi tanımada ilgililerle iş birliği yapma (Aktepe, 2005; s. 19-20).

Öğrenme Yöntemleri

Öğrenme, hayat boyu devam eden, gelişen, geliştiren üretkenliği olan bir süreçtir. Öğrenme bilginin kazanılması, sahip olunması demektir. Psikologlar öğrenmeyi sadece sözel bilgi olarak yani anladıklarımız ve söylediklerimiz olarak değil, alışkanlıklar, beceriler, tutumlar, bilinçli farkındalık gibi bilgi ve davranışları içine alacak biçimde daha farklı tanımlamaktadır. Öğrenme, motivasyon, algı, gelişim, kişilik ve sosyo-kültürel faktörler; insanlar arasındaki bireysel farklılıklar; eğitim ve akademik deneyim, pratik uygulama ve teknoloji kullanımı; dil, biliş, bilgi işleme süreci ve organizmanın karar verme faaliyetleri ile ilişkili bir süreçtir (Ed. Cangöz, 2011; s. 8, 9).

Öğrenmenin bir program dâhilinde yapıldığı yer eğitim ve öğretim kurumlarıdır. Okul öncesiyle başlayan bu süreç ilkokul, ortaokul, lise ve üniversiteye kadar devam etmektedir. Öğrenmenin niteliğini, öğrenilenlerin başka alanlara veya hayata yansıtılmasını öğrenme ortamının fiziki ve sosyal şartları, bireyin özel ve genel yetenekleri etkilemektedir.

Öğrenme öğretme süreçleri diğer bir ifade ile eğitim faaliyetleri, sistemin en önemli ögesidir. Eğitim faaliyetleri, öğrenciyi kabul edilir ve kalıcı davranışların kazandırıldığı ortamdır. Eğitim ortamı, öğrenci açısından öğrenme yaşantısı, öğretmen açısından ise öğretme durumunu oluşturur. Eğitim faaliyetleri aracılığı ile bilmeyen öğrenciyi bilen, yapamayan öğrenciyi yapan, sevmeyen öğrenciyi seven, istendik tutum ve davranışlara sahip olmayan öğrencileri bu tutum ve davranışları anlayan, anlatan, gösteren durumuna getirilmektedir (Sönmez, 1991; Akt:

Gömlüksiz, 1993; s.15). Bu çalışmaların sonuç olarak istenilen noktaya getirilmesinde öğrenmenin süreçleri, nitelik ve özellikleri önemli bir yer kaplamaktadır. Özellikle öğrenme yöntemleri diğer etki faktörlerinden daha önemli bir yere sahiptir. Davranışların kalıcı hale gelmesinde etkindir.

Öğrenmenin niteliği etkileyen birçok sebep vardır. Ancak hiçbir yöntem ya da uygulamada yer alan araç-gereç tek başına yeterli değildir. Sadece dış etkenler değil aynı zamanda iç etkenler yani öğrenenin motivasyonunun da öğrenme sürecinde etkisi bulunmaktadır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliğinin öğrenme ve öğretme yöntemlerinin sürekli geliştirilmesi, eğitim ortamının fiziki şartlarının istenilir düzeyde iyileştirilmesi, kullanılan araç-gereçlerin çeşitlendirilmesi öğrenme kalitesinin daha üst düzeyde olması için yapılan çalışmalardır. İyi bir eğitimcinin öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan yöntemlerin tamamını genel hatlarıyla bilmesi ve uygulayabiliyor olması gerekmektedir. Tek bir yöntemle işlenen dersin veya öğrenilen bilginin kalıcılığı buna bağlı olarak devam etmektedir. Düşümler ne kadar sağlam olursa kalıcılık o kadar artacaktır. Yapılan deneysel çalışmalar öğrenilen bilgilerin belli aralıklarla tekrar edilmesi halinde bilginin kalıcılığını artırdığı, hatırlamayı kolaylaştırdığını göstermektedir (Ed. Cangöz, 2011).

Öğrenmenin kalitesini artırmak, eğitiminin sürdürülebilirliğinin sağlanması için bilimsel çalışmalar yapılmakta, bilinen öğrenme yöntemleri geliştirilmekte, yeni yöntemler denenmektedir. Yeni yaklaşımları göz önüne aldığımızda öğrencinin merkezde olduğu görülmektedir. Yeni öğrenme yöntemleri ayrıca teknoloji ile de desteklenmektedir. Geleneksel öğrenme yaklaşımlarıyla birlikte, Aktif öğrenme, Çevrimiçi öğrenme, Harmanlaşmış öğrenme, Etkin öğrenme, Yapılandırmacı öğrenme yöntemleri eğitim-öğretim programlarında öğrenme yöntemi olarak kullanılmaktadır (Güneyli, 2007; Serin 2008; Kışoğlu, 2009; Eryılmaz, 2009; Çardak, 2012). Tabi bunların etkin kullanılması öğretmenin uzmanlığına, kullanma kabiliyetine göre değişmektedir. “Bir eğitim sisteminde öğrenme ve öğretme nasıl bir madalyonun ayrılmaz iki yüzü gibiyse, öğrenme yöntemleri ve öğretme yöntemleri için de durum aynıdır (Babadoğan 1996; Akt: Serin, 2008; s. 24).”

Günümüzde öğrenenin temel olarak kabul etmesi ve uygulaması beklenen yöntem, *öğrenmeyi öğrenme* yöntemidir. Bu strateji tüm öğrenme modelleri için geçerlidir. Kuru kuruya bilgiyi almak, ezberlemek boş ve gereksizdir. Öğrenmeyi öğrenenler ise bilginin gerçek sahibi ve kullanıcılarıdır. Ezber yöntemi dâhil bütün öğretim yöntemlerinde öğretilenin hikmet boyutunu, arka planını, içeriğini, yer ve zaman faktörünü de dikkate alarak konular öğrenciye bir dantel gibi işlenmelidir. Öğrenmeyi öğrenen, bilgiye en kestirme yoldan ulaşmayı becerebilen, öğrendiklerini günlük hayatında en verimli şekilde kullanmasını sağlayabilen, toplumda meydana gelen değişimlere ayak uyduran ve aynı zamanda bu değişimlerin kaynağı olabilen; mevcut bilgileri kullanarak yeni durumlar için gerekli bilgiyi yeniden üretebilen kişidir. Öğrenmede kişinin niçin öğreneceği; plan ve ortam, öğrenmeye olan istek ve şevk çok önemlidir. Öğrenmek, kuru bilgiye sahip olmak değildir. Sırf depolama, yani niçin ve nasıl kullanılacağı bilinmeden bir depoya kaldırılan eşyalar gibi çürümeye bırakılacak bir eylem değildir. Öğrenmek, bilgiyi almak ve işlemek yani yeni fikirler, düşünceler üretebilmektir. Öğrenmek, bilgiyi doğru yerde arayıp bulmak, onun ne olduğunu düşünmek, ne işe yaradığını anlamak, nerede nasıl kullanılacağını kavramak, hangi bilgilerle birleşeceğini öngörebilmektir. Öğrenmek öğrendiğini yaşama, insanlara, çevreye aktarabilmektir (Ünal, 2012; s, 14-16).

Yapılan literatür çalışmasında beyinin nasıl çalıştığını, zekâ ve hafızanın bilgiyi öğrenmede nasıl bir fonksiyona sahip olduğunu; öğrenmede bireysel farklılıklar ve öğrenmenin ne olduğuna dair genel tanım ve yorumlar aktarılmıştır. Bu genel bilgilere sahip olduktan sonra eğitimde ezber yöntemi ve eğitimde ezberin yeri, akademik ve sosyal hayatta ezberin kullanıldığı yerlere dair bilimsel çalışmalar açıklanacaktır. Ezber yöntemi ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmalar hakkında bilgi verilecektir.

Ezber Yöntemi

Ezber yöntemi insanlığın kadim öğrenme yöntemlerinden biridir. Günümüzde gelişen teknoloji ve gelişen insanla birlikte öğrenme yöntemleri de değişmekte ve gelişmektedir. Bu gelişmeler karşısında özellikle son yirmi yıldır ezbere yönelik tartışmalar daha da artmıştır. Bu tartışmalara girmeden ezberle ilgili kavramları açıklamak yerinde olacaktır.

Dilimizde ezber kelimesinden türetilmiş birçok kelime ve kavram bulunmaktadır: Ezber etmek, ezbere, ezberci, ezbercilik, ezberlemek vb. bunlardan en çok kullanılanlardır. Ayverdi (2006), ezber kelimesinin etimolojisini, Farsça. ez “-den ve -ber” göğüs veya üst” ile ez-ber “göğüsten” yahut “üstten” olarak açıklamaktadır. Göğüs kelimesinin içinde barındırdığı bir anlam da kalptir. Kalbin duygusal tarafını dikkate aldığımızda gönülden istenen, arzulan bilgi anlamını çıkarmak mümkündür. Üst seviyede elde etme; herkesin yapamadığı gibi çağrışımlar da içermektedir.

TDK (2012), Farsçadan dilimize geçmiş olan *ezberin* kelime anlamına baktığımızda bir metni veya bir sözü eksiksiz tekrarlayabilecek biçimde akılda tutma; Ezberleme ve akılda tutma yeteneği olarak anlam verilmiştir. *Ezberleme* kelimesine baktığımızda ise herhangi bir öğrenme konusunu ya da algısal gereçleri daha sonra anımsanacak durumda yineleyerek belleğe yerleştirme türü olduğu açıklanmıştır.

Doğan (2011), ezber ve ezberlemek kelimelerine; Bir şeyi, bir metni hafızaya naklederek aslına bakmadan okuyabilecek şekilde öğrenme, ezberlenmesi gereken ders; zihne yerleştirmek, iyice öğrenmek diye ifade etmiştir.

Burada açıklanması gereken bir diğer kelime/kavram da hiç şüphesiz ezberci ve ezberciliktir. Ezberci, ders çalışmayı anlamaya değil sadece ezberlemeye dayandıran, dersini anlayarak değil çok çalışıp ezberleyerek kelime kelime

tekrarlayan kişidir. Anlamadan ezbere konuşan tiptir. Ezbercilik ise ezberci olma hali, anlayarak, kavrayarak değil ezberleyerek, kısa süreli, aynen tekrarlama durumudur (Ayverdi, 2006; s. 906).

Ezber ile ezberci veya ezbercilik kavramlarının bir birinden ayırıştırmak gerekmektedir. Ezberci ve ezberciliğin tanımından da anlaşıldığı gibi geçici olan, kısa süreli, bir merhaleyi bir sınavı geçmeye odaklanmış kişinin imtihanı geçecek kadar bilgi edinmesi, yani bilgiyi geçici olarak kullanma, üzerinden bir defa geçecek kadar sağlam olan uygulamadır. Bilginin sağlamlığı kullanıldığı ana kadar sürmektedir. Buradaki asıl amaç öğrenmek değil, sınavı, mülakatı geçmektir. Aynı amaç doğrultusunda diğer öğrenme türleriyle yapılacak olan öğrenme de aynı sonucu verecektir. Bu anlayış buğulu cama yazı yazmaya, resim çizmeye benzemektedir. Sıcaklığın etkisi düştüğünde yazı da resim de kaybolmaktadır. Üzerinde düşünülmeyen, sorgulamadan ezberci anlayışla elde edilen bilginin de akıbeti aynıdır. Burada ezberle öğrenmenin nasıl ve ne amaçla yapıldığı ezberle öğrenilen bilginin üzerinde yapılan, yapılacak çalışmalar önemli görülmektedir.

Ezberle İlgili Görüşler

İnsanlık tarihinin henüz yazıyla tanışmadığı dönemlerde kültür ve değerlerin aktarımında önemli bir yere sahip olan, sözlü edebiyat olarak da ifade edilen bilgi aktarımı ezber uygulamaları ile sağlanmıştır. Özellikle Türk Edebiyatında bununla ilgili birçok örnek mevcuttur. İnsanlar kulaktan kulağa, dilden dile yani ezberleyerek sonraki nesillere destanlarını, savaş ve kahramanlıklarını aktarmıştır. Yazının kullanılmaya başlanmasının bir anda kimseyi okuryazar yapmadığı bilinmektedir. Günümüzde hâlâ okuma bilmeyen milyonlarca insan hayatını sözlü olarak sürdürmektedir. *“21. yüzyıl dünyasında 1 milyardan fazla kişi okuma-yazma bilmemekte; her yıl 100 milyondan fazla çocuk temel bir insanlık hakkı olan eğitimden ya da eğitim olanaklarından yararlanamamaktadır (unesco.org.tr)*. Bu bilgi bize insanların bilinçli ve ya bilinçsiz olarak ezber yöntemini kullandığını

göstermektedir. Ezberi hayatımızdan çıkarmamız, eğitimin dışında bırakmamız mümkün görünmemektedir. İnsanın hafızasında olmayan bir şeyi kullanması mümkün değildir. Kalıcı belleğe kaydettiğimiz bilgiler düşünmemizi, fikir üretmemizi, hayata bağlanmamızı, insani ilişkilerimizi sürdürmemizi sağlamaktadır.

Bilgileri yeterince tekrar ettiğimizde uzun süreli belleğe aktarmamız mümkün olur. Bir telefon numarası veya vatandaşlık numarası çok kısa zamanda ezberlenebilir. Ancak, bu numaralar kullanılmadığında veya belli aralıklarla tekrar edilmediğinde hemen unutulmaktadır. Bilginin uzun süreli belleğe aktarmanın en iptidai yolu, tekrar etmedir. Doğaldır ki çocukların kullandığı ilk bellek stratejisi de bilginin tekrar edilmesidir, diğer bir deyişle de ezberlemedir (Berk, Senemoğlu; Akt: Eren, 2006; s. 8).

İnsan hedefleri, amaçları ve hayatını sürdürebilmek için çalışmaktadır. Merak etmeden, bir amaç olmadan gerçek manada öğrenmenin olması mümkün değildir. Her alanda olduğu gibi ezberlemek de bir amaca ulaşmak, bir hedefi gerçekleştirmek için olmalıdır.

Öz (2008) Amerika’da Alternatif Bir Eğitim Modeli Olarak Kişi Merkezli Eğitim çalışmasında: Charlotte Mason’un “*Gramer aşamasında çocuklar, akustik, telaffuz, gramer, şiir, tarihi hikâyeler, edebiyat, çarpım tablosu, coğrafya, tarihler, olaylar, bitki ve hayvan sınıflandırmaları vs. ezber çalışmaları da yaparlar. Böylece, ileride derinlemesine öğrenecekleri şeylerin birçoğunun temelini ezberlemiş olurlar. Bu safha, genelde Latince veya Yunanca olmak üzere bir dil öğrenimini de içerir. Çocuklar öğrendikleri dilin kelimelerini ezberlerler.*” Ezberin hangi amaçla ve nasıl uygulandığını aktarmaktadır.

Ezberin temel amacı bir sonraki yapılacak çalışmalar, öğrenmeler ve uygulamalar için zemin hazırlamaktır. Charlotte Mason ayrıca İncil çalışmasına ayrı bir yer vermektedir: ‘Her gün oku’. İncil’den ezberlemek üzere çeşitli geniş bölümler belirlenmiştir (Öz, 2008; s. 20). Bu çalışmalarda bilginin inşa edilmesinde

temel bilgilerin öğrencinin hafızasında kaydedilmiş olması ve bunları kullanmaya hazır bulunması önemli görülmektedir.

PISA 2012 raporunda 65 ülke arasında okuma ve yazma alanlarında 4. matematik alanında ise 7. sırada yer alan ve genel olarak eğitimde ezber ve tekrara dayalı somut bilgiye önem verilen Japonya'nın başarı durumu dikkat çekmektedir. Japon eğitiminde sadece ezber ve tekrarın olduğu düşünülmemelidir. Ama önemli bir yere sahip olduğu bilinmelidir. Ezberin başarıyı engellediği tezinin geçersiz olduğu bu bilimsel veri ile ortaya konulmaktadır. (Türk, 2009).

2008'de Bay tarafından yapılan doktora çalışmasında, geleneksel sınıf ortamında öğrenmede, öğretmenin yazılı sözleri konuşmaları, ezber ve diğer aktiviteleri öğrencilere bilgi taşıma yollarının en önemlisi olduğunu ifade ederken, öğretmenin veya kitapların söylediğini iyi hatırlamayan öğrencilerin hafıza ve öğrenme problemleri olduğunun düşünüldüğünü belirtmektedir. Ayrıca, başkalarının vermiş olduğu bilgiyi ezberlemek, hazır bilgiyi almak olacağından çoğunlukla işe yaramayacağı vurgulanmıştır. Bu yorumlar hakkında açıklama yapmak gerekmektedir. Geleneksel eğitim anlayışında sadece ezber yaptırıldığına dair algı yanlıdır. Zira geleneksel eğitimde her yazılı metnin ezberlenmesi istenmemektedir. Ezberlenen bilginin işe yaramayacağını düşünmek afakîdir. Çünkü günümüzde kullandığımız bilgilerin temeli geleneksel eğitimle yetişmiş insanlar tarafından oluşturulmuştur.

Bay (2008) yapılandırmacılık ile ilgili çalışmasında bilginin aktarılabilir bir ürün olmadığını, öğrenenin düşünmesinin ürünü olduğunu belirlemekte, dışarıdan kontrollü ezber dayalı öğrenmenin kolaylıkla unutulduğunu; "iyi" öğrencilerin genelde bilgiyi okul şartlarını karşılamak için ezberlediklerini ifade etmektedir.

Bilgi aktarılabilir bir üründür. Bilgiyi öğrenen belleğindeki bilgiler üzerinde düşünerek yeni bilgiler üretmekte, ürettiği bilgileri bir başkası yine kullanabilmekte ve başka bilgiler de geliştirmektedir. Dışarıdan kontrollü ezber öğrenme diye bir

uygulama kabul edilebilir bir yöntem değildir. Ezberlemede ihtiyaç duyulan bilginin hafızada kodlanması, üzerinde müzakere edilmesi ve yeni bilgilere ulaştıracak bir temel oluşturması beklenmektedir. Ezberdeki temel amaç okul başarı puanını artırmak, sınavı, sınıfı geçmek için olmamalıdır. Eğitimci öğrencinin böyle bir algıya kapılmasına fırsat vermemelidir.

Çocuk doğrudan deneyimlediği kavramların anlamını direkt çevresiyle etkileşmesi, iletişimi ve kendi yaşantısıyla doldururken, ihracat, ithalat, enerji; yoksulluk, sınıf, kapitalizm; kültür, bayrak, din, millet gibi kavramları sadece adlarıyla öğrenir veya ezberler (Bay, 2008; s. 27). Ezberlenen bu kavramlar bireyin dünyasını algılaması, yorumlaması; kimliğinin ve kişiliğinin yani şahsiyetinin oluşmasında önemli görülmektedir. Bu kavramların ezberlenmesi uygulama pratiği ile birlikte değişik kavramlarla birlikte kullanması ve yeni bilgilerin üretilmesinde önemli bir basamak oluşturmaktadır.

Beyin merkezli yapılan araştırmalarda ezberleme/tekrar etme yönteminin ilkökul kademelerinden lisans düzeyine kadar kullanıldığı ve bunun da pozitif sonuçları olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan regresyon analizlerine göre, öğrenme sürecinin dışarıdan düzenlenmesi ile ezberleme/tekrar etme, analiz etme, eleştirel işleme ve somut işleme arasında; öğrenme sonuçlarının dışarıdan düzenlenmesi ile analiz etme ve düzenleme yoksunluğu ile sadece ezberleme/tekrar etme arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Gülpınar, 2007, s.49).

Gülpınar (2007) farklı **hemisfer** eğilimli gruplarla ilgili yaptığı çalışmanın sonuç kısmında şu verileri belirtmektedir: Bilişsel işleme stratejileri ile ilgili tercihlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçlarına göre, gruplar arasında bilişsel işleme stratejileri tercihlerinin farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın daha çok eleştirel işleme, ezberleme ve tekrar etme ile analiz etme açısından olduğunun anlaşıldığı; bilişsel işleme stratejilerinden ezberleme ve tekrar etme dışında tüm bileşenlerde en yüksek puanların entegre gruptaki, ezberleme ve tekrar bileşenin de ise sol **hemisfer** eğilimli gruptaki öğrencilere ait olduğunun görüldüğünü açıklamıştır.

Yine aynı çalışmanın (Gürpınar, 2007), öğrencilerin farklı öğrenme ortamlarındaki başarıları ile bilişsel işleme stratejileri arasındaki ilişkide, modül başarısı ile derin işlemelemin bir bileşeni (ilişkilendirme, bütünleştirme ve inşa etme) ve adım adım işlemelemin her iki bileşeni (ezberleme ve tekrar etme, analiz etme) arasındaki ilişkilerin olumlu yönde anlamlı bulunduğu; ders kurulu sınavı başarısı ile derin işlemelemin bir bileşeni (ilişkilendirme, bütünleştirme ve inşa etme), adım adım işlemelemin her iki bileşeni (ezberleme ve tekrar etme, analiz etme) ve somut işlemelemin arasındaki ilişkiler olumlu yönde anlamlı çıktığı belirtilmiştir. Bu veriler ışığında öğrenme yöntemlerinin herkese aynı şekilde uygulanamayacağı ve bireysel farklılıkların dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca teorik öğrenme ile uygulamalı öğrenmeler arasında öğrenme yöntemlerinin farklı olması gerektiği; motor hareketlerle elde edilecek becerilerde ezberin değil, tekrar etmenin beceriyi öğrenmede önemli bir yeri vardır. Bütün dersler için aynı yöntemlerin kullanılmayacağı muhakkaktır. Öğretmen dersinin, konularına göre de farklı öğretme yöntemleri kullanılmalıdır. Öğrenciler için öğrenme yöntemlerini artırmalıdır.

İbn Haldûn öğrenmeyi “meleke” yani “alışkanlık” olarak kabul etmektedir. Üzerinde düşünülmeyen, hayata tatbik edilmeyen, ezbere okunan, yeni bir bilginin üretimine fayda sağlamayan, yaşanmayan bilgiyi ezbercilik olarak kabul etmektedir. İbn Haldun’un bu yaklaşımıyla ezbere değil ezberciliğe karşı olduğu anlaşılmaktadır. Ezberin bir yöntem olarak uygulanabileceğini, dil öğrenmede çok önemli olduğunu dil bahsinde işlemektedir. İbn Haldûn’a göre dil melekesi, çok ezberlemekle kazanılır ve bu melekenin olgunluğu ezberlenen metinlere göredir. İbn Haldûn’a göre dil öğrenmek isteyen kişi, çok ezberlemeli ve yeteneğinin mükemmel olması için ezberlediği metinlerin edebî değeri yüksek olmalıdır. Burada ezber kadar ezberlenecek metinlere de özel vurgu yapılmaktadır. Sıradan metinler, şiirler olmamalıdır. Çünkü o dili yerinde ve mükemmel şekilde kullanmak, ezberlenen metinlerin içeriğine, güzelliğine ve edebî değerine bağlıdır. Ezberlenen metinler içerik ve teknik olarak ne kadar iyiye elde edilen yetenek de o derece gelişir. Dil

yeteneği ezberlenen metinlerden beslenir, gelişir, faydalanır onlara göre cümle kurar ve melekeyi elde eder öğrenmeyi gerçekleştirir (Süngü, 2009; s.80).

Dil ğreniminde ezber uygulamalarının günümüzde de yaygın olduğu görülmektedir. Dil bilgisi eviri yöntemi ezberin sık kullanıldığı bir uygulama içermektedir. Bu yöntemde dilin, dilbilgisi, fiil çekimleri, yapıları, kuralları ve sözcüklerin ana dildeki karşılıklarıyla ezberlenerek genellikle yazma çalışmalarının uygulanmasıyla en iyi Şekilde ğrenileceğine inanılır. Öğretmenin verdiği alıştırmaları dikkatlice yapmak, belli aralıklarla tekrar etmek gerekmektedir. Ayrıca dil öğreniminde ezberin zihinsel araştırmalara imkn sağladığı belirtilmektedir (zkan, 2005; s.7-8-9).

zkan'ın (2005) ykleme Yöntemi ile Sözcük ğrenimi çalışmasının sonuçlar kısmında ykleme yönteminin geleneksel (ezber çalışmaları) yönteme göre etkili bulunmadığı belirtilmiştir. Öğrenmenin kalıcılığı ile çıkan sonuçta ykleme yönteminin etkili olduğu açıklanmıştır. Ancak burada ezber yöntemi uygulanan gruba hafızaya alınan bilginin belli aralıklarla tekrarının yapılıp yapılmadığı açıklanmamıştır. Ayrıca ykleme yöntemi de bilgiyi hafızaya yerleştirmenin yani ezber etmenin başka bir çeşididir. ğrenmedeki temel amacın yeni bilgilerin elde edilmesi, düşüncenin ve fikirlerin geliştirilmesine katkı sağlaması gerektiği daha önce de söylenmiştir. Hangi yöntemle olursa olsun bu kural tüm öğrenme yöntemleri için geçerlidir. Müzik alanında yapılan çalışmalar bu bağlamda ezberin önemi ve uygulamaya dönük olmasından dolayı başarının ezbere bağlı olduğunu göstermektedir.

Müzik performansı sırasında karşılaşılan sorunların en önemlisi alınacak olan eserin tam olarak hafızaya yerleştirilmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu tür bir sorunla karşılaşmamak için icra edilecek olan bir parça üzerinde, daha parçanın ilk çalışılma aşamalarından itibaren sistemli bir ezberleme yöntemi uygulanması gerekir. Bir parçanın tam olarak ezberlenmesi ise parçanın yapısının ayrıntıları ile kavranmasına bağlıdır. Bunun için parçanın yapısını oluşturan tüm

birimler genelden özele doğru ayrıştırılıp üzerinde özel olarak çalışılır (Eroğlu, 2010; s. 2).

Ezberleme meselesi, tüm öğrenim, öğretim ve çalışma süreçlerinde hem ilk, hem de son öge olarak yer alır. Her türlü bilginin kazanımı, elde edilmesi mutlaka ezberlemeyi gerektirir. Müzikte de güvenli bir şekilde ezbere çalmak, bir artistik performansın en önemli yönlerinden biridir. Kişi, çalacağı müziği tamamen ezbere bilmelidir ve bu da ancak belli bir süre dikkatli, sistematik çalışmayla mümkün olabilir. Ezberleme, bu noktaların ihtiyaç duyulduğunda otomatik olarak aktif hale gelen, hafızaya geri getirileceğinden emin olma meselesidir (Matthay; Bastien; Chaffin, Imreh and Crawford; Akt: Eroğlu 2010; s.11-12).

Ezber yapmanın da bir yöntemi ve sistemi vardır. Ezberin kalıcılığını artırmak için beynin farklı bellek noktalarını harekete geçirmek gerekmektedir. Müzik öğretimi sırasında ezberlemede kullanılan dört farklı bellek kullanılmaktadır. Görsel bellek (göz ezberi), ezberlenecek parçayı fotoğraflayarak hafızaya almakta; işitsel bellek (kulakla ezberleme), eserin sesli okunması ile devreye girmekte ve kendiliğinden kaydedilmekte; teorik bellek (zekâ ezberi), parçanın özelliklerini inceleyerek kavramakta; kinestetik bellek (hareketlerin ezberlenmesi) ise motor hareketlerle öğrenilen, ezberlenen bilgiyi uygulamaktadır. Bu birleşme, yani farklı hafıza yönlerinin kullanılması ezberi kuvvetlendirmekte, öğrenene güven vermektedir. Ezberin zihinsel işlemler aracılığı ile yapılması, ezber yapılmadan önce eseri tanımak ve tanımlamak gibi alt bilgilere sahip olmak gerekmektedir. Ayrıca ezber yapılacak eser parçalara ayrıldığında daha çabuk ezber yapılabilir. Binayı ayakta tutan dört sütun gibi bilgiyi daha uzun süre saklamaktadır. Bu bilgiler bize, ezberlemenin basit bir süreç değil, tüm zihinsel faaliyetlerin aktif hale getirildiği, yoğun bir çabanın sarf edildiği ciddi bir öğrenme olduğunu göstermektedir (Eroğlu, 2010; s.12).

Özellikle sosyal bilimlerde bilinçli veya bilinçsiz olarak ezber uygulamalarına yer verilmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi ders kitaplarını

baştan sona kadar ezberlemek üzerinde müzakere edilmediği, düşünülmediği anlama ve kavrama gerçekleşmediği müddetçe; yeni bilgilerin öğrenilmesine yeni fikirlerin üretilmesine zemin oluşturmadığı ve uygulanmadığı sürece bir fayda sağlamayacaktır.

Sosyal bilimler arasında yer alan Din Bilgisi Derslerinde özellikle ezbere yer ayrılmaktadır. Dua ve sure ezberleri yer almaktadır. İslam tarihinde özellikle Kur'an'ı Kerim ezberi çok yaygındır. Tabi burada Kur'an'ı Kerim'in diğer yazılı metinlere göre daha kolay ezberleme ve hafızada tutma özelliği bulunmaktadır. Kur'an'ı Kerim ezberinde anlam boyutunun üzerinde yeterince durulmadığı görülmektedir. Her hangi bir alanda kuru kuruya bilgi almayı hedefleyip, bilgiye ezbere sahip olanlar, sadece onun hamallarıdır. Öğrenmeyi öğrenenler ise bilginin gerçek kullanıcılarıdır. Kur'an'ı Kerim öğreniminde kişinin önce okuması, sonra ezberlemesi, ezberlenenin ise anlaması ve uygulamaya konulması beklenmektedir. Özellikle ezberin esas alındığı öğretim yöntemlerinde öğretilenin hikmet boyutunu, arka planını, dua ise içeriğini, sure ve ayet ise yer ve zaman faktörünü dikkate alarak hayata aktarılması da Kur'an'ı Kerim öğrencisine bir dantel gibi işleyebilmelidir (Ünal, 2012; s.16).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte Kur'an'ı Kerim ezberini kolaylaştırmak için yeni yöntem ve teknikler uygulamaya konulmuştur. Hafıza teknikleri yani bilgiyi kodlama yöntemleri de bunlar arasında yer almaktadır. Kur'an'ı Kerim öğretiminde geleneksel Kur'an'ı Kerim öğretiminin yanında Kur'an'ı Kerim öğretimini kolaylaştırmak için kavrama, hafıza tekniklerinden faydalanma, konuların (surelerin) kolaydan zora doğru sıralandığı, sesli yayınlar, geleneksel eğitimi resimli hafıza tekniği ve konferans yöntemi ile birleştirme, hikâyeleştirme yöntemi gibi bağımsız metotlar uygulanmaktadır. Bu uygulamalarla beyni, hafızayı daha etkin kullanıp, farklı zihinsel faaliyetleri birleştirerek daha iyi sonuçlara ulaşmak istenmektedir (Şahin, 2012; s.19).

Yapılan araştırmalar ezber yönteminin insan hayatında nasıl bir öneme sahip olduğu, sadece eğitim değil hayatın her alanında her meslekte bir yöntem olarak kullanıldığını ve uygulandığını göstermektedir. Bu bağlamda ezber yönteminin öğrenci başarısının, eğitim ve yönetim faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliğinin artırılmasındaki yönünün ortaya çıkarılması faydalı olacaktır.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ile bu aşamada bilgi toplama aracının nasıl geliştirileceği ve verilerin analiz şekli açıklanacaktır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, tarama modeli kullanılmış olup, var olan durumun betimlenmesine çalışılmıştır. “Tarama modeli, geçmişte ve halen var olan durumu, var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005; s. 77).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın genel çalışma evrenini, İstanbul ilinde görev yapan, görevde on yılını doldurmuş devlet okullarında görevde bulunan okul yöneticileri ve öğretmenler oluşturmaktadır. Ancak daha dar kapsamlı çalışma evreni olarak Gaziosmanpaşa ilçesindeki on yıl ve üzerinde görevde bulunan idareci ve öğretmenler olarak belirlenmiştir.

Resmi kurumlarla yazışmalar yapıp, gerekli izinler alındıktan sonra, örnekleme belirlemek için öncelikle araştırmanın çalışma evrenini oluşturacak olan Gaziosmanpaşa ilçesindeki devlete ait farklı okul türlerinde görev yapan, okul yöneticisi ve öğretmenler arasından gönüllü 46 kişi tespit edilecektir. Belirlenen

evrenden, mesleki olarak on yıl ve üzerinde görevde bulunan idareciler ve öğretmenlerden seçilecek olan bu grup araştırmanın örneklem grubunu oluşturulacaktır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri; alan yazın taraması ve yapılandırılmış görüşme uygulaması olmak üzere iki yolla toplanmıştır. Öncelikle araştırmanın kuramsal yapısının oluşturulması amacıyla literatür taraması yapılmış, elde edilen eğitim ve öğrenme ile ilgili kuram ve yaklaşımlar temel alınıp, ezber yöntemi ve uygulamaları irdelenerek alanın verilerine ulaşılmaya çalışılmıştır

Araştırma doğrultusunda amaçlarda ifade edilen sorulara cevap bulabilmek için araştırmacı ve uzman yardımıyla yarı yapılandırılmış görüşme (formu) soruları hazırlanmış, çalışmamızda bu (form) sorular ve görüşme esnasında gelişen duruma göre yeni sorular ilave edilerek görüşme gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme/mülakat yapılmıştır. Soruların bir kısmı önceden hazırlanmıştır. Verilerin toplanması evreni temsil edeceği varsayılan örneklem grubu olan Gaziosmanpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi devlet okullarından gönüllü olarak seçilen, yönetici ve öğretmenlere görev yaptıkları okulda uygulanmıştır. Görüşmelerde önceden hazırlanmış 9 sorudan oluşan görüşme formları kullanılmış, verilen cevaplar yazıyla kayıt altına alınmıştır. Yapılan uygulama yaklaşık 15-20 dakikada gerçekleşmiştir.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

1. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin soru- cevap formları (kâğıtları) kaydı alınmış ve numaralandırmalar yapılmıştır.

2. Yönetici ve öğretmenlerin yaş ortalaması, görev süresi, cinsiyete ve okul türüne göre oranları çıkarılmıştır.
3. Görüşme kayıtları soru ve cevaplara göre maddeler halinde sınıflandırılmış; çözümlenerek sonuçlar analiz edilmiştir.
4. Sonuçlar araştırmanın amaçları doğrultusunda ortaya çıkarılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma problemine cevap bulmak amacıyla toplanan verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular ile bu bulgulara ait yorumlara genel amaçlar doğrultusunda yer verilmiştir. Sonuçları ile araştırmanın amaçları karşılaştırılmış, değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Okullar

Çalışma grubunu oluşturan eğitimciler farklı okul türlerinden gönüllüler arasından seçilmiştir. Araştırmanın amacıyla ilgili daha farklı sonuçlara ulaşmak, farklı fikir ve düşünceleri tespit etmek için değişik okul türleri tercih edilmiştir. Bu okulların tamamı İstanbul Gaziosmanpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Resmi Devlet okullarıdır. Araştırma 8 farklı okulda, farklı zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin görev yaptığı okul adları:

Dumlupınar İlkokulu

Cemal Gürsel İlkokulu

Prof. Dr. Gazi Yaşargil Ortaokulu

Kazım Karabekir Anadolu Kız İmam Hatip Lisesi/Ortaokulu

Küçükköy Anadolu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi

Plevne Anadolu Lisesi

Kadri Yörükoğlu Anadolu Sağlık Meslek Lisesi

Gaziosmanpaşa Anadolu Erkek İmam Hatip Lisesi/Ortaokulu

Katılımcıların Yaş, Görev Süresi ve Okul Türleri

Görüşmeye katılan eğitimcilere yaşları ve görev süreleri sorulmuştur. Bunun amacı, farklı yaşlarda olan eğitimcilerin görüşlerini sentezleyerek daha gerçekçi sonuçlara ulaşmak; değişik zamanlarda üniversite eğitimi almış, farklı eğitim modellerine ve yönetim anlayışına tabi tutulmuş eğitimcilerin “ Eğitimde Ezberin Yeri” ile ilgili ortak veya farklı düşünceleri ve değerlendirmelerini bulmaya çalışmaktır.

Tablo 2. Cinsiyet Dağılımı

Kadın	23
Erkek	23
Toplam	46

Araştırmamıza 23 kadın 23 erkek olmak üzere toplam 46 kişi katılmıştır. Erkek ve kadın katılımcıların yaşlarının ortalamasının toplamı 39.9 olarak tespit edilmiştir. Katılımcılar arasında en üst yaş 60, en düşük yaş ise 30 dur.

Tablo 3. Görev Süresi Dağılımı

20-25	13
15-20	11
10-15	22
Toplam	46

Araştırmaya katılan eğitimcilere görev süreleri sorulmuştur. Katılımcılardan 22 eğitimci 10-15 sene aralığında; 11 eğitimci 15-20 sene aralığında; 13 eğitimci 20-25 sene aralığında görev yaptıklarını belirtmiştir.

Tablo 4. Görev Yapılan Okul Türü

Lise	25
Ortaokul	10
İlkokul	5
Lise/Ortaokul	6
Toplam	46

Çalışma örnekleminde yer alan eğitimcilerin görev yaptıkları okullara göre dağılımı ise; 25 eğitimci lisede, 10 eğitimci ortaokulda, 5 eğitimci ilkokulda, 6 eğitimci lise/ortaokul olarak gerçekleşmiştir.

Araştırmaya dair bu veriler, örneklem grubu hakkında genel bir bilgi verilmek amacıyla belirtilmiştir. Bulgular soruların cevaplarına göre ortaya çıkarılacaktır. Yaş cinsiyet veya okul türüne göre değerlendirme yapılmayacaktır. Bu çalışmada eğitimciler, yönetici veya öğretmen; erkek veya kadın öğretmen olarak değil bir bütün olarak ele alınmakta olup sonuçlara bir bütün olarak ulaşılmaya çalışılacaktır. Değerlendirmeler sorular üzerinden yapılacaktır. Sorulara verilen farklı yaklaşımlar maddeler halinde analiz edilecektir.

Araştırma Soruları

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda:

Eğitimde Ezberin Yeri, Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşleri hakkında cevap aranan sorular:

- 1- Ezberin eğitimde yeri var mıdır?
- 2- Ezber yönteminin öğrenci başarısına etkisi nedir?
- 3- Ezber yöntemi diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte nasıl kullanılabilir?
- 4- Ezber yöntemi hangi derslerde daha çok kullanılmaktadır?

- 5- Ezber yöntemini ne sıklıkta ve hangi alanlarda kullanmaktasınız?
- 6- Ezber ve ezbercilik arasındaki fark nedir?
- 7- Ezber yöntemi nasıl uygulanabilir?
- 8- Ezber yönteminin mesleki hayatınızda size nasıl katkı sağlamaktadır?
- 9- Ezberin, sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağladığını düşünüyor musunuz?

Sorulara Verilen Cevaplar

Bu bölümde sorulara verilen cevaplar tablolar maddeler halinde sıralanacaktır.

a. Ezberin eğitimde yeri var mıdır?

Tablo 5. Soru 1

Evet, vardır.	30
Olması gerektiği yerde, kısmen vardır.	9
Hayır, yoktur.	5
Olmaması gerekir ama vardır.	1
Yapılandırmacı eğitim sisteminde uygun değildir.	1
Toplam	46

Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar 5 farklı yönde eğilim göstermektedir. Bunlar:

1. Katılımcılardan 30 eğitimci bu soruya “evet, vardır” şeklinde cevap verilmiştir. Bunlara “elbette, kesinlikle ve mutlaka” vardır, diyenler dâhildir.
2. Görüşmeye katılan eğitimcilerden 9 kişi ise eğitimde ezberin yeri sorusuna, “kısmen, olması gerektiği yerde, bazen, doğru yerde kullanıldığında, bazı konu ve derslerde” şeklinde cevap vermiştir.
3. Bu soruya “ hayır, yoktur” şeklinde cevap veren eğitimci 5 kişidir. Bu grupta

farklı bir ifade kullanılmamıştır.

4. Katılımcılardan 1 eğitimci ise “Olmaması gerekir ama vardır.” Şeklinde cevap vermiştir.
5. Diğer bir katılımcı ise, geleneksel bir yöntem olduğunu, yapılandırmacı sistemde uygun bir yöntem olmadığını söylemiştir.

Katılımcıların büyük bir kısmının eğitimde ezberin yeri olduğunu kabul ettiği görülmektedir. Ezber yöntemini her konu veya ders için değil gerektiğinde ve doğru yerde kullanılması gerektiği de ayrıca belirtilmiştir. Eğitimcilerin bu yaklaşımı dikkat çekmektedir.

Bununla birlikte ezber yöntemine karşı, eğitimde yeri olmadığını düşünen eğitimcilerin görüşleri de dikkate alınmalıdır. Özellikle yapılandırmacı eğitim anlayışının uygulamada olduğu eğitim sisteminde geleneksel eğitim yöntemlerinin rağbet görmediği bilinmektedir. Buna rağmen, çalışmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin geneli tarafından ezberin eğitimde yeri olduğu kabul görmektedir.

b. Ezber yönteminin öğrenci başarısına etkisi nedir?

Tablo 6. Soru 2

Öğrenci başarısına pozitif etkisi vardır.	12
Derse, konuya ve kullanıldığı yere göre değişir.	8
Kısa süreli, geçici başarı sağlar.	12
Başarıya etkisi azdır.	3
Sınav sisteminde etkilidir.	3
Öğrenci başarısına etkisi yoktur.	7
Hafızayı güçlendirme açısından başarıya etkisi vardır.	1
Toplam	46

Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar 7 farklı yönde eğilim göstermektedir.

Bunlar:

1. Katılımcılardan 12 eğitimci, ezberin başarıya pozitif yönde etkisi olduğunu kabul etmektedir. Ezber yönteminin öğrenmeye olumlu yönde katkısı vardır. Bilgi olmazsa, öğrenmez olmaz, tanımların bilinmesi bilginin hafızada kalıcı olmasını sağlamaktadır. Ezberlenen bilgi, anlamaya dönüştüğünde, sebep sonuç ilişkisi kurulduğunda, mantıksal temellere dayandırıldığında etkisi daha da artmaktadır. Ezberin, başarıyla doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Özellikle matematik teoremlerini ezberlemek matematik öğrenmek için çok önemli görülmektedir.
2. Katılımcılardan 9 kişilik bir eğitimci grubu ise, gerektiğinde, kullanıldığı yere ve derse, konuya göre değişebileceğini ifade etmektedir.
3. Görüşmeye katılan diğer grup ise ezber yönteminin geçici başarı sağladığını, başarının kısa süreli olduğunu ifade etmektedir. 12 eğitimci bu yönde cevap vermiştir.
4. 3 eğitimci ise, ezberin eğitimdeki etkisinin “az ve kısmen” olarak ifade etmiştir.
5. 3 eğitimci, ezberin sınav sisteminde etkili olduğunu; öğrencilerin notlarının yüksek olmasında, öğretmenlerin soru sorma şekillerine göre sınav başarısını artırdığını belirtmiştir.
6. Araştırmamıza katılan 7 eğitimci tarafından, ezber yöntemi ile elde edilen bilginin kalıcı olmadığı; bilgilerin uzun süre bellekte tutulmadığı için öğrenci başarısına etkisinin bulunmadığı; öğrenciyi olumsuz etkilediği ifade edilmiştir.
7. 1 eğitimci ise bu soruya farklı bir yönden yaklaşarak ezberin, hafızayı güçlendirmesi açısından başarıya etkisinin olumlu olduğunu belirtmiştir.

Ezber yönteminin öğrenci başarısına etkisi üzerinde eğitimcilerin farklı açılardan yaklaştığı görülmektedir. Öğrencinin kendisini geliştirebilmesi için belli bir bilgi düzeyine sahip olması gerektiği ve anlam üretme, mantıksal kavrama

sayesinde sebep sonuç ilişkileri kurarak öğrenmeyi üst seviyeye çıkarabileceği anlaşılmaktadır. Özellikle matematik teoremlerinin ezberlenmesi matematik öğrenmenin en önemli yollarından biri olduğu anlamı çıkmaktadır. Katılımcılar, ezberin sürekli değil gerektiğinde uygulanması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Ezberin ayrıca hafızayı geliştirmek için etkili olduğu, dolayısıyla hafızasını daha iyi kullanan öğrencinin daha başarılı olabileceği, kısacası öğrenci başarısına etkisinin olduğu görülmektedir.

Diğer bir grup eğitimci ise, ezberin öğrenci başarısına katkısının kısa süreli olduğunu belirtmektedir. Evet, böyle bir başarı sınav merkezli ezber yapıldığında kalıcılık sağlayamamaktadır. Az veya kısmen başarı sağladığını düşünen grubu da bu kısma dâhil edebiliriz.

Ezber yönteminin öğrenci başarısına katkısı olmadığı ayrıca öğrenciyi olumsuz etkilediği kısmen belirtilmiştir. Ancak, diğer sorularda öğretmenlerin bir kısmı tarafından aldığımız cevaplarda bu görüşe karşılık gelebilecek şekilde ezberin öğrenciyi motive ettiği ifade edilmiştir.

c. Ezber yöntemi diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte nasıl kullanılabilir?

Tablo 7. Soru 3

Eşgüdümlü ve kısmi olarak kullanılabilir.	38
Birlikte kullanılamaz.	3
Soruya cevap vermeyen.	5
Toplam	46

1. Katılımcıların büyük bir kısmı (38 eğitimci) ezber yönteminin diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte, kısmi veya tam olarak kullanılabileceğini belirtmektedir. İşlenecek olan konunun kavramsal boyutunun önceden ezber

yöntemiyle verilmesinin diğer yöntemlere zemin hazırlayacağı ifade edilmektedir. Aynı zamanda diğer yöntemleri destekleyici olarak da kullanılabilceği belirtilmiştir.

Bununla ilgili ortaya çıkan görüşler:

- Analitik düşünmede, benzerlik, farklılık; ilk olma, tek olma durumlarında kullanılabilir.
- Periyodik cetvel ve önemli tarihlerde uygulama yöntemiyle birleştirerek kullanılabilir.
- Görsel hafıza ile birleştirildiğinde katkı sağlar.
- Öğrencinin başardığını hissetmesinde motive edici olarak kullanılabilir.
- Diğer öğrenme yöntemleriyle öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesinde kullanılabilir.
- Çağırışım yöntemiyle kullanılabilir.
- Boşluk doldurma ve eşleştirmede kullanılabilir.
- Anlama ve kavrama ile birlikte kullanılabilir.
- Diğer yöntemlerle eşgüdümlü (aynı anda) kullanılabilir.
- Diğer yöntemleri tamamlayıcı, destekleyici olarak, konuların özümzenmesi için kullanılabilir.
- Geçmişle geleceği kıyas ederek, problem çözerken kullanılabilir.
- Formüllerin ve tanımların öğrenilmesinde pekiştiren olarak kullanılabilir.
- Dinleme-konuşma-oyun ile harmanlanabilir.
- Soru-cevap yöntemi ile birlikte kullanılabilir.
- Ezber, tekrar, çağırışım ve gruplandırma yöntemiyle kullanılabilir.

Ezberin, öğrenciye başardığını hissettirmesinden dolayı motive edici tarafı bulunmaktadır. Diğer eğitim yöntemleriyle eşgüdümlü, belli aralık ve zamanlarda veya destekleyici yöntem olarak kullanılabilceği anlaşılmaktadır. Katılımcıların yanıtlarından hareketle ezberin, konuların özümzenmesinde, soru cevap, gruplandırma, görsel sunumlarla, dinleyerek, analitik düşünme yöntemleriyle rahatlıkla kullanılabilcek bir yöntem olduğu görülmektedir.

2. Araştırmaya katılan 3 eğitimci, ezberin diğer yöntemlerle kullanıldığında bir etkisinin olmayacağını, kullanılmaması gerektiğini ifade etmiştir.
3. Çalışmaya katılan 5 eğitimci ise, ezber yönteminin diğer yöntemlerle birlikte nasıl kullanılacağına dair bir fikirlerinin olmadığını belirtmiştir.

d. Ezber yöntemi hangi derslerde daha çok kullanılmaktadır?

Tablo 8. Soru 4

Sözel derslerde daha çok kullanılmaktadır.	30
Özellikle sözel alanlar olmak üzere tüm derslerde kullanılmaktadır.	16
Toplam	46

Katılımcıların tamamı tarafından, ezber yönteminin sözel derslerde daha çok olmak üzere tüm derslerde kullanıldığı ifade edilmiştir. Özellikle, kelime öğrenme, tanımlar, önemli isim, tarihler, sayısal teoremler ve formüller için çok sık kullanıldığı ifade edilmiştir. Yetenek derslerinde ise gerekmebileceği belirtilmiştir.

Ezber yönteminin kullanıldığı dersler olarak:

- Müzik (nota ve şarkıların ezberlenmesi)
- Türkçe (şiir; tanzimat, milli edebiyat gibi önemli dönemler; cümlenin öğeleri; doğum ve ölüm tarihleri)
- Sosyal Bilgiler (kıta, bölge adları; önemli tarihler)
- Tarih (önemli tarihler, tarihi şahsiyetler ve yer adları)
- Kur'an'ı Kerim (sûre ve dua)
- Arapça (kelime öğrenme)
- İngilizce (kelime öğrenme)
- Matematik (formüller)
- Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi (tanımlar, dua)
- Biyoloji (tanımlar, formüller)

- Kimya (tanımlar, periyodik cetvel, formüller)
- Fizik (tanımlar, formüller)
- Dil Anlatım ve Edebiyat (önemli yazar ve kitaplar, cümle bilgisi ve tanımlar)
- Fen Bilgisi (formüller ve tanımlar)
- Coğrafya (yer adları ve tanımlar)
- Hadis (metin ezberleme ve tanımlar)
- Fıkıh (kâide, kural ezberleme ve tanımlar)
- Tefsir (ayet ezberleme ve tanımlar)
- Kelam (tanımlar)
- Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji (tanımlar, önemli düşünür isimleri ve dönemler)
- Sağlık Bilgisi (tanımlar, tıbbi terimler)

Yukarıda görüldüğü gibi, ezber, az veya çok, sürekli veya bazen olsa da tüm derslerde uygulanmaktadır. Elde edilen verilerden ezberin, her dersin tamamında değil ama belli bir kısmında bir öğretme ve öğrenme yöntemi olarak kullanıldığı görülmektedir.

e. Ezber yöntemini ne sıklıkta ve hangi alanlarda kullanmaktasınız?

Tablo 9. Soru 5

Okulda daha sık kullananlar.	27
Sosyal hayatta daha sık kullananlar	8
Günlük ve okulda ihtiyaca göre kullananlar.	11
Toplam	46

1. Araştırmamızın örneklem grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin tamamı ezber yöntemini günlük hayatta ve okulda, yeri, zamanı, uygun konu ve alanlara göre kullandıklarını ifade etmektedir. Mesleki açıdan bakıldığında katılımcıların ezber yöntemini, eğitim öğretimde daha sık kullandığı, günlük hayatta ise gerektiğinde başvurulan bir yöntem olduğu

görülmektedir.

2. Araştırmamızda ezberin değişik alanlarda kullanıldığı ifade edilmiştir. Katılımcıların ezber yöntemini kullandıkları alanlar:

- Formülleri ezberlemek ve ezberletmek
- Çarpım tablosu
- Kronolojik olaylar ve tarihlerin öğrenilmesinde
- Yeni bir konuyu anlatmaya başlanıldığında, konunun temel tanımlarının bilinmesi için
- Şiir ezberlemek ve ezberletmek
- Dua öğrenmek ve öğretmek
- Dil öğreniminde ve öğretiminde, kelime ezberi
- Uygulamaları derslerde kavramların öğrenilmesinde ve öğretilmesinde
- Günlük yaşamda, Pazar ve alır verişe giderken
- Ayet ve hadis ezberlemek
- Tarih ve yer adlarını öğrenmek
- Kişi adları, öğrenci isimlerini öğrenmek
- Cümlenin öğelerini öğretirken
- Tıbbi terimlerin tanımlarında
- Sınavlarda maddelere dayalı konularda
- Adres alırken; semt otobüslerinin numarası
- Telefon numarası/Araç Plakası
- TC vatandaşlık numarası
- Kan Grubu
- Toplantılarda şiir okurken
- Konuşma yaparken

İnsanın olduğu her yerde formel veya in formel eğitim; eğitimin olduğu her yerde ezberin olduğu görülmektedir. Ezberin kullanılması kimi zaman belli

alanlarda daha fazla yoğunlaşsa da hayatımızın bir parçası olduğu ortaya çıkmaktadır.

f. Ezber ve ezbercilik arasındaki fark nedir?

Tablo 10. Soru 6

Ezber ve ezbercilik arasında fark vardır.	40
Ezber ve ezbercilik arasında fark yoktur.	3
Her ikisinin de eğitimde yeri olmamalıdır.	1
Soruyu cevapsız bırakan.	2
Toplam	46

Bu soruyla ilgili katılımcıların genelinin “*ezber ve ezbercilik*” arasındaki temel farkı, ayırt ettiği tespit edilmiştir.

Ezber ve ezbercilik hakkında temel düşünceler:

- **Ezber:** Ezber bir yöntemdir, konunun ve olayın mantığını kavramaktır. Ezber, bir yol açıdır, öğrenmenin ilk adımıdır. Sürekli değil gerektiği zaman kullanılır ve bireycidir; içinde kendi iraden vardır. Ezberde, öğrenme daha yüksek düzeydedir. Bunu sonradan yoruma ve uygulamaya dönüştürme, özümseme ve anlama vardır. Akıl yürütme süreçlerine yer verilmekte, neden sonuç ilişkisi kurulmaktadır. Öğrenmeyi pekiştirir ve kalıcıdır. Ezber, eğitimde olması gereken bir yöntemdir.
- **Ezbercilik:** Ezbercilik bir yaklaşım ve anlayış tarzıdır. Sürekli, her gördüğünü ve duyduğunu, verilen olduğu gibi, anlamadan, düşünmeden kabul etmektir; bütün kişilere dayatma mantığı vardır. Başkasına ait bilgiyi sürekli tekrarlamaktır. Moda mod alma ve sabit kalma vardır, yoruma açık değildir. Akıl yürütme süreçlerini içermemektedir. Geçici olarak hafızaya almaktır ve zararlıdır; bilgi bir süre sonra unutulmaktadır. Başarının sürekli olmasının önündeki engeldir. Ezbercilik eğitimde olmamalıdır.

- Çalışma grubundan sadece 3 eğitimci ezber ve ezbercilik arasında bir fark olmadığını ifade etmiştir. 2 katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir. 1 eğitimci, her ikisinin eğitimde yeri olmaması gerektiğini belirtmiştir.

Yapılan alan araştırmasında ezber ve ezbercilik arasındaki farkı belirtmiştik. Araştırmaya katılan eğitimcilerin geneli tarafından bu farkın biliniyor olması araştırmanın güvenilirliği ve yansızlığı açısından önemli görülmektedir. Çünkü ezberle karşı çıkanlar aslında ezberciliğe karşı çıkmaktadır. Sosyal ve akademik hayatta genel olarak bu iki kavrama aynı şekilde yaklaşıldığı, aynı anlamların yüklendiği düşünülmektedir. Ancak ikisinin arasındaki farkı kavramış olmakla doğru sonuçlara ulaşmak mümkündür. Eğitimcilerin, ezber ve ezbercilikle ilgili tanımlarına bakıldığında ezber yöntemine değil ezberciliğe karşı oldukları açıkça anlaşılmaktadır.

g. Ezber yöntemi nasıl uygulanabilir?

Tablo 11. Soru 7

Ezber yöntemini uyguladığını ifade eden.	43
Uygulanabilir bir yanının olmadığını ifade eden.	1
Soruyu cevapsız bırakan.	2
Toplam	46

Bu soruya çok farklı cevaplar verilmiştir. Katılımcıların mesleki ve kişisel tecrübelerine dayanarak bu soruya cevap verdiği görülmüştür. Cevaplara bakıldığında eğitimcilerin farklı ezber yöntemleri belirledikleri, değişik yöntemler kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar:

- Ezberin yapılabilmesi, kalıcı olabilmesi için belli aralıklarla tekrar edilmelidir.
- Ezberlenecek metin, kavram veya formüller gruplandırılarak aşamalı olarak

uygulanabilir.

- Soru cevap yöntemiyle uygulanabilir.
- Analitik düşünme yöntemiyle desteklenebilir.
- Önce anlamaya çalışıp, sonra ezber uygulanabilir.
- Öğretim aşamalarında, çağrışım yoluyla uygulanabilir.
- Görsel materyallere birlikte desteklenebilir.
- Kısa özetlerle genelin kavranması için uygulanabilir.
- Şifreleme ve kodlama ile uygulanabilir. Sert ünsüzler (fıstıkçı şahap) gibi, isimlerin baş harflerinden oluşturulan anlamlı bir kelime türeterek. Mısırdaki kurulan Türk İslam Devletleri: TEMA (Tolunoğullar, Eyyubiler, Memlukler, Akşitler)
- Dinleyerek uygulanabilir. (sürekli aynı şiiri dinlemek)
- Diğer eğitim yöntemleriyle harmanlayarak uygulanabilir. Öğretmenin kişisel tavrı ve öğrencinin hazırbulunuşluğu dikkate alınarak yapılabilir.
- Anlayarak uygulanabilir.
- Çağrışım, bilinenden bilinmeyene varım şeklinde uygulanabilir.
- Beynin hatırlama, akılda tutma yönlerini geliştirerek uygulanabilir.
- Sistemli ve düzenli bir çalışmayla uygulanabilir.
- Ezber yaparken, yorumlama ve muhakeme yoluna gidilerek öğrenme üst düzeye çıkartılabilir.
- Ezberlenen bilgi uygulamaya konularak kalıcı hale getirilmeli.
- Sık soru çözerek ezberleme yapılabilir.
- Formüller şifrelenerek ezberlenebilir.

Verilen cevaplar gözden geçirildiğinde, ezberin uygulamaya dönük olması gerektiği fark edilmektedir.

Bu soruyu 2 kişi cevapsız bırakırken, 1 eğitimci ise ezber yönteminin uygulanabilir bir yanının olmadığını ifade etmiştir.

h. Ezber yöntemi mesleki hayatınızda size nasıl katkı sağlamaktadır?

Tablo 12. Soru 8

Mesleki hayatında katkı sağladığını söyleyenler.	36
Mesleki hayatımda hiç katkısı yoktur.	7
Daha çok öğrenciye katkı sağlamaktadır.	3
Toplam	46

Araştırmamıza katılan yönetici ve öğretmenlerin çoğunluğu mesleki hayatlarında, gerek idareci gerekse öğretmen olarak zaman zaman ezbere başvurduklarını belirtmiştir. Eğitimciler, mesleki hayatlarında ezberden faydalandıkları şu şekilde ifade etmiştir:

- Şiir, özlü söz, mani gibi türleri daha rahat kullanılmasını sağlamaktadır.
- Ders anlatırken, kitaptan veya notlardan bakmak yerine ezberdeki bilgi kullanıldığında sınıf içindeki etkinlik artmakta, öğrencinin dikkatinin dağılmasını engellemektedir.
- Ezberlenen, hadis, ayet, beyitler ve özlü sözleri derste kullanarak öğrencilerin motive edilmesi sağlanmaktadır.
- Ders notu tutturmada kolaylık sağlamaktadır.
- Dersi anlatırken pratik fayda sağlamaktadır.
- Bilgi her an kullanılabilir. Ezberde olan bilgi güven sağlamaktadır.
- Ezber, ders anlatırken zaman kazandırmaktadır.
- Yeni bir bilgiye ulaşmak istediğimde ezberdeki bilgi, bilgiye erişimi kolaylaştırmaktadır.
- Ezberdeki bilgiden bir bilgisayar gibi fayda sağlanmaktadır.
- Ezberdeki bilgi kullanılarak bilginin kalıcılığı sağlanmaktadır.
- Elektronik ve teknik malzeme adlarını hatırlanmak için faydalı olmaktadır.
- Sınavlarda fayda sağlamaktadır.
- Öğretmene hız kazandırmakta, öğrenci üzerinde etkili hale getirmektedir.
- Mesleki başarıyı artırmak için fayda sağlamaktadır.(Genelge ve

yönetmenliklerdeki önemli maddelerinin sürekli kullanılması için ezberlenmesi gerekmektedir.)

- Kavramlar arasında ilişki kurulduğunda fayda sağlamaktadır.
- Çarpım tablosunu sürekli kullanılmaktadır.
- Arapça ve İngilizce öğretiminde kelime hazinesini geliştirmek ve öğrenciye daha rahat ders anlatmayı kolaylaştırmaktadır.
- Amir, öğrenci, öğretmen, hizmetli, idareci vb. kişilerin isimlerini hatırlamada fayda sağlamaktadır.
- Dua öğretirken, ezberden okumak daha etkili öğrenme sağlamaktadır.
- Bilgi dağarcığının gelişmesini, hafızanın kuvvetlenmesini sağlamaktadır.

Maddelerden yola çıkarak şunları söylemek mümkün görünmektedir. Yönetici ve öğretmenlerin mesleki hayatlarında başarılarına katkı sağlamak için yöntemlerden biri olarak ezber yöntemini de kullandıkları anlaşılmaktadır.

Bu soruya 7 katılımcı, ezberin mesleki hayatına hiç katkı sağlamadığını ifade etmiştir. 3 katılımcı ise daha çok öğrenciye katkı sağladığını belirtmiştir.

i. Ezberin, sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağladığını düşünüyor musunuz?

Tablo 13. Soru 9

Sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağlar.	28
Sosyal alanda değil akademik alanda fayda sağlar.	4
Sosyal ve akademik hayatta “bazen” katkı sağlar.	4
Sosyal ve akademik hayatta “çok az” katkı sağlar.	2
Kısa vadede fayda sağlar uzun vadede değil.	2
Bu eğitim sisteminde fayda sağlar.	1
Sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağlamaz.	5
Toplam	46

Görüşmeye katılan örneklem grubunun yarısından fazlası (28 eğitimci) bu soruya olumlu cevap vermiştir. Bununla ilgili farklı görüşler de ortaya çıkmıştır.

- Ezberin, sosyal ve akademik hayatta fayda sağladığını ifade eden eğitimciler bu soruya: düşünüyorum, evet, kesinlikle, mutlaka, fayda sağlar, elbette, muhakkak, şeklinde cevap vermiştir.
- Ezber, uygulamaya konulduğunda, kalıcı hale geldiğinde sosyal ve akademik alanda faydası vardır. Günlük hayatımızda kullandığımız birçok bilgi ezberle elde ettiğimiz bilgilerdir. Özellikle bazı durumlarda çok gerekli olmaktadır. Arkadaşının adını ve telefonunu öğrenme, sorulara çabuk cevap verme, zaman kazanma, konuşma yaparken etkili olma, soruları ve sorunları hızlı çözme vb. fayda sağlamaktadır. Pratik bir uygulamadır. Bilginin değerine göre ezberin değeri artmakta veya azalmaktadır.
- Bu soruya 4 katılımcı, ezberin sosyal alanda değil ama akademik alanda faydası olduğunu belirtmektedir.
- 4 katılımcı, ezberin sosyal ve akademik hayatta “bazen” fayda sağladığını ifade etmiştir. 2 katılımcı, “çok az” faydası olduğunu belirtmiştir.
- 2 katılımcı, kısa vadede faydalı gibi görünse de uzun vadede aynı faydayı göstermeyeceğini ifade etmiştir.
- 1 katılımcı, eğitim sistemi ile ilişkilendirerek, bu sistemde fayda sağladığını belirtmiştir.
- 5 eğitimci ise ezberin, sosyal ve akademik hayatta hiçbir şekilde pratik fayda sağlamadığını düşünmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, ezberin bir yöntem olarak kullanılabilirliğini alandan ve uygulayıcılardan hareket ederek ortaya çıkarmaktır. Ezber, yukarıda da ifade edildiği gibi bireyseldir. Dolayısıyla her insan farklı düzeyde farklı şekilde kullanmakta ve istifade etmektedir. Çalışmaya katılan eğitimciler tarafından verilen cevaplara baktığımızda bu daha iyi görülmektedir. Örneklem grubunun yaklaşımı dikkate alındığında ezberin, sosyal ve akademik hayatta çok veya az katkısının olduğu anlaşılmaktadır.

5.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, okul yönetici ve öğretmenlerin (eğitimcilerin) ezber yönteminin eğitimde yeri ve uygulanmasına dair görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla 46 kişilik bir örneklem grubu üzerinde yarı yapılandırılmış görüşme (mülakat) yöntemiyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Önceden hazırlanmış görüşme formlarında bulunan 9 soruya yönetici ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar yazılmış, daha sonra değerlendirilmiştir. Değerlendirme neticesinde elde edilen veriler maddeler halinde analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulardan, ilgili literatür ışığında tartışılarak ulaşılan sonuçlara, bu sonuçlara dayanan öneri ve tavsiyelere yer verilmiştir.

SONUÇLAR

1. Ezber yönteminin eğitimde yerinin olduğu, okul yönetici ve öğretmenlerin önemli bir bölümü tarafından kabul edildiği görülmüştür.
2. Ezber ile ilgili olumsuz görüş ifade eden eğitimcilerin az olduğu tespit edilmiştir; bu görüşlerin de ezberle ilgili önyargılardan kaynaklandığı düşünülmektedir.
3. Ezber yönteminin öğrenci başarısına katkısının bulunduğu; gerektiğinde, kullanıldığı yere, derse ve konuya göre etkisinin pozitif yönde olduğu anlaşılmıştır.
4. Araştırma, ezberin hafızayı geliştirici ve beynin aktif olmasında etkili olduğunu göstermiştir.
5. Ezber yönteminin diğer öğrenme yöntemleriyle birlikte eş güdümlü, kısmi veya tam, diğer yöntemleri destekleyici olarak kullanılabileceği, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu tarafından uygulandığı ve uygun gördüğü tespit edilmiştir. Özellikle, analitik düşünme, görsel, çağrışım, kıyaslama, oyunla harmanlama, soru-cevap, gruplandırma yöntemiyle, pekiştiren olarak kullanılabileceği anlaşılmıştır.
6. Ezber yönteminin sözel dersler ağırlıkta olmak üzere tüm derslerde kullanıldığı anlaşılmıştır.
7. Ezber yöntemi özellikle, çarpım tablosu, tiyatro, müzik, şiir, önemli tarihler, önemli isimler, formüller, yabancı dil öğrenmede kelime, tıbbi terimler, yer adları, dua, ibadet gibi konularda kullanıldığı görülmüştür.

8. Bitki ve hayvanların sınıflandırılmasında ezberin kullanılabilceği ortaya çıkmıştır.
9. Ezber yönteminin eğitimciler tarafından günlük hayatta ve okulda, yeri, zamanı, uygun konu ve alanlara göre sürekli veya kısmi olarak kullandıkları anlaşılmıştır. Özellikle formüller, kronolojik olaylar, şarkı, türkü, şiir, dua, yabancı dil öğrenimi, ğrenci ismi; telefon numarası, kan grubu, araç plakası, vatandaşlık numarası vb. alanlarda ihtiyaç duyulduğunda kullanıldığı ortaya çıkmıştır.
10. Ezber ve ezbercilik arasındaki temel farkın, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu tarafından doğru olarak bilindiği anlaşılmıştır.
11. Ezberin, eğitimde olması gereken bir yöntem olduğu, ezberciliğin ise kesinlikle eğitimde yeri olmaması gerektiği anlaşılmıştır.
12. Ezbercilik anlayışıyla yapılan öğrenmenin geçici başarı sağladığı, başarının kısa süreli olduğu için süreç içinde öğrenciye olumsuz etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.
13. Ezber yönteminin öğrenilenlerin kalıcılığı açısından, belli aralıklarla tekrar edilmesi gerektiği; gruplandırılarak yapılabileceği, şifreleme, kodlama, dinleyerek, kişinin hazırbulunuşluğunu da dikkate alarak, sistemli ve dzenlialışmayla, yorumlama ve muhakeme yoluna gidilerek uygulanması gerektiği ortaya çıkmıştır.
14. Diğer yöntemlerde olduğunu gibi ezber yönteminde de bireysel özelliklerin, zekâ düzeylerinin, psikolojik ve sosyal durumlarının göz önünde bulundurulması gerektiği ortaya çıkmıştır.
15. Ezber yönteminin eğitimcilere günlük ve akademik hayatta, motive edici ve zgven verici olarak, derslerde anlatma ve not tutturmada, ğrenci üzerinde etkili olma, insanlar arası münasebetlerde (amir, memur, hizmetli, ğrenci,

veli adlarını bilmek vb.), ibadet yaparken, konuşma yaparken katkısı olduğu anlaşılmıştır.

16. Ezberlenen bilginin uygulamaya dönük olmasının kalıcılığını önemli oranda artırdığı anlaşılmıştır.
17. Araştırmaya katılan eğitimcilerin önemli bir bölümü tarafından ezberin, sosyal ve akademik hayatta fayda sağladığının düşünüldüğü görülmüştür.

Bu araştırmada ulaşılmış olan tüm sonuçlar göz önüne alındığında, ezber yönteminin yönetici ve öğretmenler tarafından hem sosyal hem de akademik olarak önemli ölçüde kabul gördüğü ve eğitimde yerinin olduğu genel sonucuna varılabilir. Elde edilen bu genel sonuç, ezber yönteminin eğitimde yeri olduğunu ve farklı yöntemlerle kullanılabileceğini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca ülkemizde ezberin eğitimdeki yerine dair ilk çalışma olan bu araştırma, elde edilmiş veriler, tüm sonuç ve değerlendirmeler ileride yapılabilecek olan araştırmalara da kaynak olabilecek niteliktedir.

ÖNERİLER

1. Eğitimciler, eğitim ve öğretimde yeri, zamanı, dersi ve konusuna göre ezber yöntemine yer vermelidirler.
2. Eğitimciler, ezber yöntemine ön yargıyla yaklaşmamalı, sosyal ve günlük hayatta uygulanabilirlik taraflarını dikkate almalıdırlar.
3. Eğitimciler, öğrencilere ezber yönteminin nasıl uygulanabileceğini, nerelerde, ne zaman kullanılabileceğini öğretmelidirler.
4. Öğrenciler, başarılarının artması için bir yöntem olarak ezberi öğrenmeli ihtiyaç duyduklarında uygulamalıdır.
5. Ezber yapılan bilgi, anlamaya dönüştürmeli, sebep-sonuç ilişkisi kurulmalı ve mantıksal temellere dayandırılmalıdır.
6. Öğrencilere, matematik, fizik, kimya, geometri gibi sayısal alanlarda teoremler ve formüller ezberletilerek sayısal başarı düzeyleri artırılmalıdır.
7. Ezber, hafızayı güçlendirme ve zekâyı geliştirmek için eğitimciler tarafından öğrencilere tavsiye edilmelidir.
8. Beynin farklı bellek noktalarını harekete geçirmek ve geliştirmek için ezber uygulamaları artırılmalıdır.
9. Öğrencilere, ezber ve ezbercilik arasındaki fark öğretilmelidir.

10. Ezber yöntemi, diğer yöntemlerle yeri ve zamanına göre eş güdümlü veya kısmi olarak kullanılmalıdır.
11. Ezber yöntemi, diğer yöntemleri destekleyici ve pekiştiren olarak kullanılmalıdır.
12. Ezberin öğrenciyi başardığını hissettirmesinden dolayı motive edici bir yönünün olduğu bilinmelidir.
13. Ezberde, bireyselliğe dikkat edilmelidir. Kişi merkezli bir uygulama olduğu unutulmamalıdır.
14. Ezber yapılmadan önce alan veya konu ile ilgili genel bilgilere sahip olunmalıdır.
15. Ezber yöntemi sosyal bilimlerde, dil öğreniminde, uygulamaya dayalı olarak kullanıldığında başarıyı artırdığının eğitimciler ve öğrencilere aktarılmalıdır.
16. Salon konuşmaları ve sahne performanslarını artırmak, etkili sunum yapmak için şiir, beyit, güzel söz, ayet, hadis, fıkra, vb. ezberler yapılmalıdır.
17. Ezberlenecek metin, kavram veya formüller gruplandırılarak ve belli aralıklarla tekrar edilerek uygulanmalıdır.
18. Ezber yaparken, öğreticinin kişisel tavrı ve öğrencinin hazırbulunuşluğu dikkate alınmalıdır.
19. Ezber yöntemi öyküleme ve gruplama yöntemiyle kullanılabilir.

20. Ezberle öğrenirken bilinenden bilinmeyene varım şekli uygulanabilir.
21. Ezber yaparak, beynin hatırlama ve akılda tutma yöntemleri geliştirilebilir.
22. Ezber yaparken, yorumlama ve muhakeme yoluna gidilerek öğrenme en üst düzeye çıkarılmalıdır.
23. Etkili ders anlatımında ezberden faydalanılabilir.
24. Ezberlenecek bilginin değeri olmalıdır.
25. Ezber yaparken tüm zihinsel faaliyetlerin aktif hale getirildiği ciddi bir öğrenme yöntemi olduğu bilinmeli ve dikkate alınmalıdır.
26. Daha etkili ezber öğrenimi için göz (görsel zekâ), kulak (işitsel zekâ) konuşma (dilsel zekâ) birlikte kullanılmalıdır.
27. Ezber yaparken, öğrenilen kısım veya bölüm yazıldığında daha kalıcı sonuçlara ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- ARI, Ramazan. GENÇDOĞAN, Başaran. SARI, Hakan. BAŞARAN, Ilgın. YILMAZ, Fedai. ŞEKER, Selim. (2002). **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi**. Ankara: Mikro Yayınevi.
- AYVERDİ, İlhan. (2006). Misalli Büyük Türkçe Sözlük (Kubbealtı Lügatı). Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1983). **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1991). **Eğitime Giriş**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- BAYRAKLI, Bayraktar. (1980). **İslam'da Eğitim Batı Eğitim Sistemleriyle Mukayeseli**. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları Nu. 36.
- CELEP, Cevat. (2008). **Sınıf Yönetiminde Kuram ve Uygulama**. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- CÜCELOĞLU, Doğan. (1991). **İnsan ve Davranışı**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- DOĞAN, D. Mehmet. (2011). Doğan Büyük Türkçe Sözlük. Yazar Yayınları, Ankara
- DOĞANAY, Ahmet. KOÇ, Gürcü. KORKMAZ, İsa. COŞKUN KARATAŞ, M. SARI, Mediha. ÜNVER, Naim. KILDAN, Oğuzhan. TOK, Şükran. TOK, Türkay N. (2007). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara, Pegem Yayıncılık.
- EROĞUL, Rezan Çeçen. YURTAL, Filiz. KIRDÖK, Oğuzhan. (2014). **Eğitim Psikolojisi El Kitabı**. Ankara, Mentis Yayıncılık.
- FİDAN, Nurettin. (2012). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Pegem Yayınları, Ankara.

- KARASAR, Niyazi. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Nobel Yayınları.
- KARASAR, Niyazi. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları
- KAPTAN, Saim, ÇAKAN. Mehtap, ARSAL. Zeki, ALKAN. Aydın, (2004). **Öğretmen Adayları İçin KPSS Tek Kitap**. Ankara: Tekağaç Eylül Yayınları.
- KAVAKLI, A. Erkan. SAYGILI, Sefa. AKBEN, Ali. (2011). Dehanı Keşfet Zekânı ve Hafızanı Geliştir. İstanbul, Hayat Yayınları
- KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2001). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Nobel Yayınları.
- SEZİK, Nejat. (2003). Sınırsız Beyin Gücü. İstanbul, Hayat Yayınları
- ORDU, Fatih. (2005). **Farklı Gelişen Çocukların Tanımlanması ve Eğitimi**. İstanbul: Armoni Yayınları.
- ÖZDEN, Yüksel. (2003). **Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- SENEMOĞLU, Nuray. (2012). **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim**. Pegem Akademi, Ankara.
- ŞAHİN, Hatice. (2012). Kur'an Öğretiminde Yöntem ve Teknikler. Diyanet Aylık Dergi, Haziran 2012 Sayı:258, Ankara
- TAN, Hasan. (1995). **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları öğretmen Kitapları Dizisi: 63.
- TERRY, Scott W. Çev. Ed. CANGÖZ, Banu. (2011). Öğrenme ve Bellek Temel İlkeler, Süreçler ve İşlemler. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tezler

- AKTEPE, Vedat. (2004). İlköğretim I. Kademedeki Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerini Tanıma Yeterliliği. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programı ve Öğretimi Bilim Dalı, Konya.
- ÇELİKEL, Bülent. (2006). Gazâlî'nin Eğitim Görüşü. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- BAY, Erdal. (2008). Öğretmen eğitiminde Yapılandırmacı Program Uygulamalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- ÇARDAK, Çiğdem Suzan. (2012). Harmanlanmış Öğrenme Srecinde Öğrencilerin Etkileşimlerinin ve Öğrenme Düzeylerinin İncelenmesi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eskişehir.
- EREN, Seda. (2006). Devlet Konservatuvarları Müzik Bölümü İlköğretim ve Lise Devresi Yaylı Çalgılar Ana Sanat Dalı Öğrencilerinin Enstrüman Çalmada Ezberi Kullanma/Ezber Çalma Durumları. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- EROĞLU, Özgür. (2010). Müzik Eğitiminde Anabilim Dalı Öğrencilerinden Piyano Eserlerinde Ezbere Çalma Başarılarında Analitik Ezberleme Yaklaşımının Etkililiği. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.

- ERYILMAZ, Selami. (2009). Web Ortamında Gösterim Kuramına Göre Tasarlanan Kavram Öğretiminin, Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- GÖMLEKSİZ, Müfit. (1993). Kubaşık Öğrenme Yöntemi İle Geleneksel Yöntemin Demokratik Tutumlar ve Erişmeye Etkisi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- GÜNEYLİ, Ahmet. (2007). Etkin Öğrenme Yaklaşımının Anadili Eğitiminde Okuma ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dil Bilim Anabilim Dalı, Ankara.
- GÜLPINAR, Mehmet Ali. (2007). Farklı Hemisfer Eğilimli Tıp Öğrencilerinin Tercih Ettikleri Bilişsel İşleme ve Metabilişsel Düzenleme Stratejileri ve Farklı Öğrenme Ortamlarındaki Akademik Başarıları. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- KIŞOĞLU, Mustafa. (2009). Öğrenci Merkezli Öğretimin Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlığı Düzeyine Etkisinin Araştırılması. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı, Erzurum.
- ÖZ, Muhammet. (2008). Amerika’da Alternatif Bir Eğitim Modeli Olarak Kişi Merkezli Eğitim. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- ÖZKAN, Yetiş. (2005). Sözcük Öğretiminde Öykülendirme Yönteminin İngilizce Dersi İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısına ve Kalıcılığına Etkisi. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri ve Öğretim Ana Bilim Dalı, İstanbul.

- ÖZTÜRKMEN, Bülent. (2006). Ortaöğretim Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Kuramına Göre Zekâ Alanlarıyla Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Gaziantep Örneği. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep.
- SERİN, Uğur. (2008). İzmir İlinde Görev Yapan Fen Alanı Öğretmenlerinin Öğretme Strateji ve Stilleri İle Tercih Ettikleri Öğretim Yöntemleri ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki İlişki. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Anabilim Dalı, İzmir.
- SÜNGÜ, Arife, 2009. İbn Haldun'un Eğitim Felsefesi. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta.
- ŞAHİN, Metin. (2007). Karakter Tanıma. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği Programı, İstanbul.
- TANER, Gülin. (2005). Bireyi Tanıma Tekniklerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Selçuk Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitim Anabilim Dalı, Konya.

Dergi-Makale

- AKTEPE, Vedat. (2005). **Eğitimde Bireyi Tanımının Önemi**. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, Cilt 6, Sayı 2. Ankara.
- BAŞ, Gökhan. (2011). **Çoklu Zekâ Kuramının Öğrenme-Öğretme Süreçlerine Yansımaları**. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, S.138-139, Ağustos-Eylül 2011.
- KARAÇAY, Bahri. (2010). Beyin, Hafıza ve Hafızanın Genleri. Bilim Teknik Dergisi Ağustos, İstanbul.
- ÇİFÇİLİ, Vakur. (2009). **Sınıf İçi Disiplinde Otorite**. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 11, 91-103. Balıkesir.
- KÜÇÜK, Mehmet. ÇEPNİ, Salih. TAVŞAN, Osman. (2004). **Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Eğitimle İlgili Bazı Kavramları Anlama Seviyeleri**. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- ÜSTÜNOĞLU, Evrim. (2007). Beyin Temelli Öğretime Eleştirel Bir Yaklaşım. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt/7, Sayı/2, Eskişehir.
- ÜNAL, Mehmet. (2012). Kur'an'ı Öğrenmeyi-Öğretmeyi Öğrenme Üzerine. Diyanet Haziran 2012, Sayı 258, Ankara.

İnternet Kaynakları

- LEVENT, Ethem. (2018). Eğitimi, Birey ve Değişim. Web: <http://www.etemlevent.com/makaleler/85-egitim-birey-ve-degisim.html>, 13 Ocak 2014'te alınmıştır.
- TDK. (2012). <http://tdkterim.gov.tr/bts/>, 31 Aralık 2012'de alınmıştır.
- UNESCO. (2013). <http://www.unesco.org.tr/?page=3:0:2:english>, 16 Nisan 2013'te alınmıştır.
- TÜRK, Ahmet. **Türk-Japon Eğitim Sistemi Karşılaştırılması: Sakarya Üniversitesi Çalışması.** <http://forum.memurlar.net/konu/795624/> 14 Ocak 2014'te alınmıştır.
- PİSA, 2012. PİSA Türkiye Resmi Web sitesi. <http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2013/12/pisa2012-ulusal-on-raporu>. 14 Ocak 2014'te alınmıştır.

EKLER

Konu: Yüksek Lisans Tezi

04.04.2014

İSTANBUL İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında, Eğitimde Ezberin Yeri konulu Yüksek Lisans Tezi hazırlamaktayım. Tez çalışması kapsamında Gaziosmanpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi okullarda mesleki kıdemini on (10) yıl ve üzerinde tamamlamış olan yönetici ve öğretmenlerle “Yarı Yapılandırılmış Görüşme” yapmak istiyorum. Bu bağlamda, Gaziosmanpaşa İlçe Müdürlüğüne bağlı resmi okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ne kadarı görevde on yılını doldurmuştur? Görüşme yapabileceğim yönetici ve öğretmenlerin ilkokul (20 kişi), ortaokul (20 kişi), lise (20 kişi) olmak üzere ad-soyadı ve görev yaptıkları okulların isimlerini talep ediyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Rafet KAYRETLİ

Öğrenci Numarası

500111002

Ek 1:

Görüşme Soruları

İrt: 0535 9390319

e-posta:kayretli@hotmail.com

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/20/1497134
Konu: Araştırma (Rafet KAYRETLİ)

11/04/2014

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:a)04.04.2014 tarihli dilekçe.

- b)MEB. Yen. ve Eğt. Tek. Gn Md. 07.03.2013 tarih ve 316 sayılı 2012/13 nolu genelgesi.
c)Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 08.04.2014 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Rafet KAYRETLİ'nin "*Eğitimde Ezberin Yeri*" konulu tezine dair araştırma çalışmasını Gaziosmanpaşa İlçesindeki Okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlere; yarı yapılandırılmış görüşme soruları formunu uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, veri toplama araçlarının eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr.Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
11/04/2014

Yusuf Ziya KARACAEV
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 6b9f-0079-35df-98a1-4e79 kodu ile yapılabilir.

İ Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad. No:13 Çağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/44/1528226
Konu: Araştırma

15/04/2014

Sayın: Rafet KAYRETLİ
Yenimahalle 548 Sok. No:43 D/3
Gaziosmanpaşa/İstanbul

İlgi: a)04.04.2014 tarihli dilekçeniz.
b)Valilik Makamının 11.04.2014 tarih ve 1497134 sayılı oluru.

İlgi (a) dilekçeniz ile *"Eğitimde Ezberin Yeri"* konulu araştırma çalışmanız hakkındaki ilgi (a) dilekçeniz ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

M. Nurettin ARAS
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden df3b-b8bd-3213-bd83-093b kodu ile yapılabilir.

İ Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Eğitimde Ezberin Yeri konulu Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Yaş:

Cinsiyet:

Görev Süresi: 10-15 yıl arası

15-20 yıl arası

20-25 yıl arası

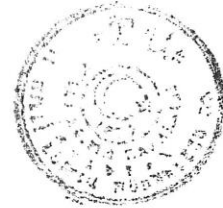
Okul Türü: İlkokul ()

Ortaokul ()

Lise ()

Sorular:

- 1- Ezberin eğitimde yeri var mıdır?
- 2- Ezber yönteminin öğrenci başarısına etkisi nedir?
- 3- Ezber yöntemi diğer öğrenme yöntemleri ile birlikte nasıl kullanılabilir?
- 4- Ezber yöntemi hangi derslerde daha çok kullanılmaktadır?
- 5- Ezber yöntemi ne sıklıkta ve hangi alanlarda kullanılmaktadır?
- 6- Ezber ve ezbercilik arasındaki fark nedir?
- 7- Ezber yöntemi nasıl uygulanabilir?
- 8- Ezber yönteminin mesleki hayatınızda size nasıl katkı sağlamaktadır?
- 9- Ezberin, sosyal ve akademik hayatta pratik fayda sağladığını düşünüyormusunuz?

Konu: Araştırma

02.05.2014

TC
İSTANBUL VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Valilik Makamının 11.04.2014 tarih ve 1497134 sayılı oluru ile “ Eğitimde Ezberin Yeri” konulu araştırma çalışmamızın veri toplama aşaması tamamlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile yapılan bu araştırma, Gaziosmanpaşa ilçesindeki okullarda görev yapan 23 yönetici ve 22 öğretmen olmak üzere toplam 45 kişiye uygulanmıştır.

Araştırmanın yapıldığı okullar:

Cemal Gürsel İlkokulu

Prof. Dr. Gazi Yaşargil Ortaokulu

Kazım Karabekir Anadolu İmam Hatip Lisesi

Küçükköy Anadolu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi

Plevne Anadolu Lisesi

Kadri Yörükoğlu Anadolu Sağlık Meslek Lisesi

Gaziosmanpaşa Anadolu İmam Hatip Lisesi

Araştırmanın sonuçları verilerin analizi yapıldıktan sonra ayrıca verilecektir.

Bilginize arz ederim.

İrt:0535 939 03 19

Rafet KAYRETLİ

